

Nr 70.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1932 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående kontroll å tillverkningen av samt handeln med margarin, margarinost, fettemulsion och konstister, m. m. dels ock i ämnet väckta motioner.

I en den 19 februari 1932 dagtecknad, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 114, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, förklarat sig vilja inhämta riksdagens yttrande över följande förslag till

Förordning angående kontroll å tillverkningen av samt handeln med margarin, margarinost, fettemulsion och konstister, m. m.

Härigenom förordnas som följer:

Inledande bestämmelse.

1 §.

I denna förordning förstås

med *margarin* varje smörliknande vara av vad ursprung, blandning eller sammansättning som helst, såvida däri ingår fett, som ej är framställt ur mjölk;

med *margarinost* sådan ost eller ostmassa, vari ingår fett, som ej är framställt ur mjölk;

med *fettemulsion* varje grädd- eller mjölkliknande vara, i vilken ingår fett, som ej är framställt ur mjölk; samt

med *konstister* varje med konst framställt, till människoföda avsett, till färg och konsistens isterliknande fett av vad ursprung, blandning eller sammansättning som helst, såvida däri ingår annat fett än svinfett, dock att vid tillämpning av denna förordning ej skall såsom konstister anses från djur eller växter hämtat oblandat, ofärgat och icke till isterkonsistens bearbetat fett, vilket utbjudes till salu under benämning, som tydligt anger dess ursprung.

Om tillverkning.**2 §.**

Envar, som vill annorledes än till förbrukning i eget hushåll tillverka margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister, skall därom skriftligen göra anmälan hos länsstyrelsen i det län, där tillverkningen skall ske, samt därvid tillika uppgiva plats och lokal för tillverkningen. Flyttas sedermera rörelsen till annan plats eller lokal, skall likaledes, innan tillverkningen där påbörjas, anmälan om flyttningen skriftligen ske hos länsstyrelsen i det län, där rörelsen dittills idkats, så ock, om rörelsen flyttas till annat län, hos länsstyrelsen i detta.

Beträffande tillverkning, varom ovan sägs, skall därjämte äga motsvarande tillämpning vad i 24 § 5 mom. och 50 § 2 mom. hälsovårdsstadgan är med avseende å där angiven rörelse stadgat rörande anmälan hos hälsovårdsnämnd och besked från denna.

Föreskrifterna i §§ 1, 9, 11 och 18 förordningen angående utvidgad näringsfrihet skola ej gälla i fråga om tillverkning, som i denna paragraf avses.

3 §.

Inom samma byggnad må ej tillverkas såväl margarin, margarinost eller fettemulsion som, till avsalu, smör eller ost.

4 §.

Vid tillämpning av denna förordning skall såsom tillverkning av margarin eller fettemulsion jämväl anses förfarande, varigenom margarin blandas med smör eller fettemulsion blandas med mjölk eller grädde.

5 §.

Den, som annorledes än till förbrukning i eget hushåll tillverkar margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister, åligger att, enligt de närmare bestämmelser som av lantbruksstyrelsen meddelas, över tillverkningen föra bok, upptagande de myckenheter av olika fettämnen samt av smör, grädde, mjölk, potatisstärkelse, sesamolja och andra varuslag, som vid tillverkningen användas. Boken skall vid anfordran hållas tillgänglig för tillsyningsman, varom i 23 § sägs.

6 §.

Vid tillverkning av margarin skall tillsättas potatisstärkelse till så stor mängd, att i den färdiga produkten återfinnes sådan stärkelse till minst en tiondedels och högst en femtedels procent av varan.

Vid tillverkning av margarinost eller fettemulsion skall tillsättas sesamolja till en mängd, som motsvarar minst fem procent av det fett och de växtoljor, som vid tillverkningen användas, sesamoljan däri icke inbegripen.

Tillsättandet av potatisstärkelse skall ske omedelbart före kärningens början. Sesamoljan skall tillsättas vid fettets och oljornas sammanblandande. Potatisstärkelsen och sesamoljan skola vara av den beskaffenhet, som lantbruksstyrelsen föreskriver.

7 §.

Margarin må ej tillverkas med lägre fetthalt än åttiotvå procent eller med högre vattenhalt än sexton procent; dock skall vad nu sagts ej gälla i avseende å margarin, som tillverkas för förbrukning uteslutande i eget hushåll.

8 §.

1 mom. Margarin eller konstister må, där varan icke är avsedd till förbrukning uteslutande i tillverkarens eget hushåll, utlämnas från fabriken allenast i förpackning, vara utvändigt å botten och lock samt, parallellt med botten, å fyra på samma avstånd därifrån och lika avstånd sinsemellan belägna ställen å höjdytorna med tydliga bokstäver finnes inbränt eller på annat varaktigt sätt anbragt ordet »Margarin» eller »Margarine», om varan utgöres av margarin, eller ordet »Konstister», om innehållet är sådant, skolande bokstäverna vara minst tre centimeter höga, därest förpackningen rymmer fem kilogram eller däröver, minst en centimeter höga, därest förpackningen rymmer ett men ej fem kilogram, och minst en halv centimeter höga, därest förpackningen rymmer mindre än ett kilogram. Å förpackningen skall därjämte tillverkarens namn vara på varaktigt sätt angivet.

Botten å margarinförpackning skall, därest den utgöres av trä, antingen vara fyrssidig eller hava sådan oval form, att dess längd är minst en och en halv gång dess bredd.

I fråga om smärre prov av margarin eller konstister, som utlämnas gratis, skall vad i detta moment stadgas ej äga tillämpning, såframt provet utlämnas i omslag, därå varans beskaffenhet av margarin eller konstister finnes med tydliga bokstäver angiven.

2 mom. Envar, som annorledes än till förbrukning i eget hushåll tillverkar margarinost, åligger att låta dels vid pressningen å varje osts plana ytor med bokstäver av minst tre centimeters höjd intrycka ordet »Margarinost» jämte tillverkarens namn, dels, därest osten icke är avsedd för export, före utlämnandet från fabriken utvändigt färga osten mörkröd medelst användande av orleana, kokad i asklut, eller annat därmed jämförligt giftfritt färgningsmedel. Om ost pressas och lagras i samma tyg och detta är så tunt, att färgen går igenom, må färgningen ske på tyget.

3 mom. Fettesemulsion, som icke är avsedd till förbrukning uteslutande i tillverkarens eget hushåll, skall, då den från fabriken utlämnas, vara innesluten

antingen i ett med tätt slutande lock försett kärl av förtent järnbleck, varå inpressats dels ordet »Fettemulsion» i tydliga bokstäver med en höjd av minst tre centimeter, därest kärlet rymmer fem kilogram eller däröver, minst en centimeter, därest kärlet rymmer ett men ej fem kilogram, och minst en halv centimeter, därest kärlet rymmer mindre än ett kilogram, dels tillverkarens namn,

eller ock i en tätt tillsluten flaska, försedd med etikett, varå anbragts i svart tryck på vit botten dels ordet »Fettemulsion» med minst en centimeter höga tydliga bokstäver, dels tillverkarens namn.

9 §.

Närmare föreskrifter rörande tillsättandet av potatisstärkelse till margarin samt av sesamolja till margarinost och fettemulsion meddelas av lantbruksstyrelsen.

Om införsel och utförsel.

10 §.

1 mom. Margarin, fettemulsion eller konstister, som införes till riket, må ej från tullverket utlämnas, med mindre varan antingen är, då den hit inkommer, innesluten i förpackning av sådan beskaffenhet och form samt, med det undantag att tillverkarens namn icke behöver vara å förpackningen angivet, så märkt, som i 8 § 1 och 3 mom. sägs, eller ock inom trettio dagar från den dag, då varan enligt tullstadgan skall anses hava mottagits av tullanstalten, varder genom varuhavarens försorg under tillsyn av tullpersonal innesluten i förpackning, som nyss nämnts.

Med varuhavaren förstås i denna förordning emottagaren av varan eller, om emottagaren är ombud för annan här i riket, vilken äger förfoga över varan, denne.

Från utrikes ort inkommande margarinost må ej från tullverket utlämnas, med mindre varan, då den hit inkommer, är så färgad, samt, med det undantag att tillverkarens namn icke behöver vara angivet å varan, så märkt, som i 8 § 2 mom. sägs.

2 mom. Ändå att importvara, som i 1 mom. avses, är innesluten i förpackning, varom i samma moment sägs, eller från utrikes ort inkommande margarinost är märkt och färgad på föreskrivet sätt, må den ej utlämnas från tullverket, med mindre varans förpackning eller, i fråga om margarinost, själva varan, då den hit inkommer, är eller inom tid, som i 1 mom. stadgas, varder genom varuhavarens försorg under tillsyn av tullpersonal på tydligt, varaktigt och lätt i ögonen fallande sätt märkt dels med varuhavarens namn, dels ock, därest ej varan visas vara tillverkad i Sverige och tidigare utförd ur riket, med beteckningen »Utländsk tillverkning», beträffande margarin anbringad med

minst tre centimeter höga tydliga bokstäver i röd färg utvändigt å förpackningens botten och lock samt, parallellt med botten, å fyra på samma avstånd därifrån och lika avstånd sinsemellan belägna ställen å förpackningens höjdytor.

Såsom ytterligare villkor för utlämnande från tullverket skall gälla, att varan blivit tillsatt, i fråga om margarin, med potatisstärkelse samt, beträffande margarinost och fettemulsion, med sesamolja, allt till den myckenhet, som i 6 § är sagt; och skall i avseende å margarin därjämte gälla, att varan ej må hålla lägre fetthalt än åttiotvå procent eller högre vattenhalt än sexton procent. Varans beskaffenhet i nu angivna hänseenden skall styrkas med intyg, som av vederbörande tullanstalt godkännes. Företes ej sådant intyg, må varan på varuhavarens bekostnad genom tullanstaltens försorg undersökas för utronande huruvida varan med hänsyn till bestämmelserna i detta stycke må kunna från tullverket utlämnas.

3 mom. Bestämmelserna i denna paragraf skola ej gälla beträffande konstister, som införas under sådana förhållanden, att tull därför icke skall utgå.

11 §.

Har i anmälan till tullklarering vara upptagits under oriktig uppgift om dess beskaffenhet, må ompackning och märkning, som i 10 § avses, ej äga rum, med mindre av omständigheterna framgår, att den oriktiga uppgiften icke lämnats i syfte att undandraga varan tillämpning av bestämmelserna i nämnda paragraf.

12 §.

Ersättning för tillsyn av tullpersonal vid ompackning och märkning enligt 10 § skall av varuhavaren gäldas på sätt i gällande taxa för extra tullförrättningar är stadgat beträffande ersättning för annan tullkontrollförrättning än visitation och bevakning, med iakttagande att ersättning utgår även där tillsynen utövats å tullkontrolltid.

13 §.

Vara, som enligt 10 § ej må från tullverket utlämnas, må av varuhavaren inom tid och i ordning, som i tullstadgan är föreskriven beträffande returfortullning, under behörig tullkontroll återutföras till det land, varifrån varan kommit, under förutsättning dels att varan icke i syfte att undandragas tillämpning av bestämmelserna i nämnda paragraf anmälts till tullklarering under oriktig uppgift om beskaffenheten, dels ock att, där varan i fråga om tillsats av potatisstärkelse eller sesamolja eller i fråga om fetthalt eller vattenhalt avviker från föreskrifterna i 10 § 2 mom., av omständigheterna framgår, att varuhavarens avsikt icke varit att undandraga varan tillämpning av samma föreskrifter.

Där ej varan inom föreskriven tid blivit ompackad och märkt, på sätt i 10 § sägs, eller ock återutförd, vare den, jämte emballage och kärl, hemfallen till kronan.

14 §.

I annat fall än i 13 § sägs må utförsel från riket icke ske av margarin, fettemulsion eller konstister, med mindre varan är innesluten i förpackning av sådan beskaffenhet och form samt så märkt, som i 8 § 1 mom. sägs, eller av margarinost, med mindre varan är märkt på sätt stadgas i 8 § 2 mom.

För utförsel i annat fall än i 13 § sägs av margarin, margarinost eller fettemulsion skall därjämte gälla, att varan skall vara tillsatt med potatisstärkelse eller sesamolja, på sätt föreskrives i 6 §, samt beträffande margarin ytterligare, att varan i fråga om fetthalt och vattenhalt skall överensstämma med föreskrifterna i 7 §. Nämnade förhållanden skola styrkas medelst intyg, som av vederbörande tullanstalt godkännes. Företes ej sådant intyg, skall vad i 10 § 2 mom. andra stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

15 §.

Finnes från utrikes ort inkommande margarin, margarinost eller fettemulsion icke tillsatt med potatisstärkelse eller sesamolja i föreskriven myckenhet eller överensstämmer margarin, som från utrikes ort inkommer, ej i fråga om fetthalt eller vattenhalt med föreskrifterna i denna förordning, skall vederbörande tullanstalt, där den icke finner av omständigheterna framgå, att varuhavarens avsikt ej varit att undandraga varan tillämpning av föreskrift i sagda hänseende, genast anmäla förhållandet hos allmänne åklagaren.

Likaledes åligger det tullanstalten att genast hos allmänne åklagaren anmäla, då från utrikes ort inkommande margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister i anmälan till tullklarering upptagits under oriktig uppgift om beskaffenheten och anledning finnes misstänka, att detta skett i syfte att undandraga varan tillämpning av bestämmelserna i 10 §, eller då tullanstalten finner i 14 § omförmälda föreskrifter beträffande förpackning eller märkning eller i fråga om tillsättning av potatisstärkelse eller sesamolja eller rörande fetthalt eller vattenhalt vara åsidosatta i fråga om till utförsel anmäld vara.

Om förvaring och försäljning.

16 §.

Margarin eller annat för margarintillverkning användbart fett än sådant, som är framställt ur mjölk, må icke förvaras i lokal, där tillverkning sker av smör eller ost till avsalu eller där smör samlas för ex-

port. Ej heller må fettemulsion förvaras i lokal, där tillverkning sker av smör eller ost till avsalu.

17 §.

Den, som driver handel med margarin eller konstister, åligger att förvara varan i förpackning av sådan beskaffenhet och form samt så märkt, som föreskrives i 8 § 1 mom. eller, beträffande vara av utländsk tillverkning, i 10 § 1 och 2 mom.; dock må i minuthandeln varan utställas till försäljning i klumpar eller mindre stycken, under förutsättning antingen att den är försedd med omslag, som nedan sägs, eller att å varan finnes anbragt en lätt i ögonen fallande skylt eller etikett med påskrift i minst två centimeter höga tydliga bokstäver i röd färg av ordet »Margarin» eller »Margarine», om varan utgöres av margarin, eller av ordet »Konstister», då sådant utställes. Är den saluhållna varan av utländsk tillverkning, skall detta å skylten eller etiketten angivas genom ordet »Utländsk» eller »Utländskt» i bokstäver av samma storlek och färg som de för nyssnämnda påskrift nyttjade.

Vid försäljning i minut av margarin eller konstister skall varan antingen tillhandahållas köparen i förpackning av sådan beskaffenhet och form samt så märkt, som i 8 § 1 mom. eller, beträffande vara av utländsk tillverkning, i 10 § 1 och 2 mom. sägs, eller ock utlämnas i omslag med tydlig påskrift i röd färg, där varan väger mindre än ett kilogram i minst en halv centimeter höga bokstäver och eljest i minst en centimeter höga bokstäver, av ordet »Margarin» eller »Margarine», om varan utgöres av margarin, eller av ordet »Konstister», om innehållet är sådant. Är varan av utländsk tillverkning, skall detta å omslaget angivas genom ordet »Utländsk» eller »Utländskt» i bokstäver av samma färg och storlek som de, vari varans egenskap av margarin eller konstister utmärkts. Övrig påskrift å omslaget må ej anbringas i röd färg.

18 §.

Den, som driver handel med margarinost, vare pliktig att hava den så märkt och, där ej varan är avsedd för export, så färgad, som i 8 § 2 mom. eller, beträffande vara av utländsk tillverkning, i 10 § 1 och 2 mom. stadgas.

Vid försäljning i minut av del utav hel margarinost skall varan utlämnas i omslag, därå finnes anbragt i minst en centimeter höga tydliga bokstäver i röd färg ordet »Margarinost» och, där varan är av utländsk tillverkning, ordet »Utländsk». Övrig påskrift å omslaget må ej anbringas i röd färg.

19 §.

Den, som driver handel med fettemulsion, åligger att förvara varan så innesluten, som i 8 § 3 mom. eller, beträffande vara av utländsk tillverkning, i 10 § 1 och 2 mom. sägs.

Vid försäljning i minut skall fettemulsion vara innesluten i kärl eller flaska, märkt på sätt föreskrives i 8 § 3 mom. eller, beträffande vara av utländsk tillverkning, i 10 § 1 och 2 mom.

20 §.

Margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister må ej utbjudas eller försälas under benämning, vari ingår något av orden smör, grädde, mjölk, mejeri, ko, ladugård och herrgård eller ord, som häntyder på varumärke, som den, vilken utbjuder eller försäljer varan, vet eller bort veta vara registrerat för lantbruksprodukter, eller, med undantag för orden margarinost och konstister, annat ord, som giver varan sken av att hava samband med eller som eljest häntyder på lantushållning eller mejerihantering. Ej heller må utbjudande eller försäljning ske under angivande av att varan härrör från en tillverkare, i vars firma ingår ord, som enligt vad ovan sagts är förbjudet.

21 §.

Vid utbjudande eller försäljning av margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister må ej å varan eller dess förpackning, omslag eller dylikt eller å anslag eller skylt, som hänsyftar på varan, finnas anbragt bild, teckning eller meddelande, som giver varan sken av att hava samband med eller som eljest häntyder på lantushållning eller mejerihantering. Ej heller må margarin, margarinost eller fettemulsion eljest utbjudas eller försälas under tillkännagivande att i varan ingår fett, framställt ur mjölk.

Vad nu sagts gälle icke beträffande sådant meddelande angående varans fetthalt, i vilket samtidigt angivas såväl procenttalet fett, framställt ur mjölk, som ock procenttalen av andra i varan ingående fettämnen.

22 §.

I räkningar, fakturor, fraktsedlar, konossement, slutsedlar, leveranskontrakt och andra dylika skriftliga handlingar, som angå margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister, skall varans beskaffenhet av margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister uttryckligen angivas. Är varan av utländsk tillverkning, skall jämväl detta tydligt utmärkas å handlingen.

Om tillsyn.

23 §.

Tillverkning av margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister skall, där ej tillverkningen sker uteslutande till förbrukning i eget hushåll, stå under tillsyn av en av länsstyrelsen förordnad tillsyningsman, vilken det åligger att noggrant vaka över att föreskrifterna i denna förord-

ning samt av lantbruksstyrelsen med stöd av förordningen meddelade bestämmelser noga efterlevas, ävensom att, där förseelse mot sagda föreskrifter eller bestämmelser finnes hava ägt rum, ofördröjligen anmäla förseelsen till åtal.

Med iakttagande av de närmare föreskrifter, medicinalstyrelsen meddelar, skall tillsyningsman ock tillse, att vid tillverkningen endast fullgoda och för hälsan oskadliga ämnen användas samt att tillverkningen jämväl i övrigt bedrives på sådant sätt, att fabrikatet icke varder för hälsan menligt. Finner tillsyningsmannen, att tillverkningen i dessa hänseenden icke sker på tillfredsställande sätt, åligger det honom att därom göra anmälan hos hälsovårdsnämnden ävensom hos länsstyrelsen; och äger länsstyrelsen, om skäl därtill äro, att sedan tillverkaren lämnats tillfälle förklara sig, meddela förbud mot tillverkningens fortsatta bedrivande, intill dess rättelse sker.

24 §.

Tillsyningsman äge för fullgörande av honom enligt 23 § åliggande skyldigheter när som helst mellan klockan sex förmiddagen och klockan sju eftermiddagen ävensom å annan tid, då tillverkning pågår, tillträde till de lokaler, som äro för tillverkningen avsedda, ävensom till alla vid tillverkningsstället befintliga magasin, källare och andra dylika förvaringsrum, över vilka tillverkaren förfogar.

25 §.

Tillsyningsman åtnjute vid varje fabrik, där tillverkningen står under hans uppsikt, arvode, vars belopp länsstyrelsen med hänsyn till tillverkningens omfattning och andra omständigheter bestämmer, men som likväl för hel månad ej må understiga, om tillverkningen avser allenast margarinost, femtio kronor samt eljest etthundra kronor eller överstiga trehundra kronor. Detta arvode skall gäldas av tillverkaren och i förskott för varje månad av honom till länsstyrelsen inbetalas för att vid månadens utgång tillhandahållas tillsyningsmannen. Uraktlåter tillverkaren att i behörig tid verkställa denna inbetalning, äger länsstyrelsen, om så prövas nödigt, förordna, att tillverkningen skall inställas, intill dess inbetalningen ägt rum.

Utöver arvodet äge tillsyningsman, som för uppdragets fullgörande måste företaga resa, att uppbära resekostnads- och traktamentsersättning enligt gällande allmänt resereglemente.

26 §.

Vad i 47 § lagen om arbetarskydd är stadgat rörande förbud för den, som innehar eller innehaft befattning såsom yrkesinspektör, att röja yrkeshemlighet eller yppa driftnordning eller affärsförhållande samt om påföljderna för överträdelse av detta förbud gälle ock om den, som är el-

ler varit tillsyningsman vid sådan tillverkning, som i denna förordning avses.

Instruktion för tillsyningsman utfärdas av lantbruksstyrelsen.

27 §.

1 mom. Allmän åklagare, hälsovårdsnämnd, statskonsulent i mejerihushållning, tillsyningsman, varom i 23 § sägs, så ock av länsstyrelse på förslag av lantbruksstyrelsen därtill särskilt förordnad person må, för utövande av tillsyn å efterlevnaden av denna förordning, mot ersättning efter gängse pris uttaga prov av vara, som uppgives eller misstänkes utgöra margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister, samt äga för sådan provtagning när som helst mellan klockan sex förmiddagen och klockan sju eftermiddagen, jämte erforderliga medhjälpare, tillträde till varje lokal, där smör, ost, margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister tillverkas annorledes än till förbrukning i eget hushåll, ävensom till varje lokal och varje fartyg, där smör, ost, grädde, mjölk, ister, margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister finnes i lager, eller där handel med sådan vara bedrives.

Provtagning, som nyss nämnts, må, såvitt angår vara, som finnes i tullverkets vård, icke ske före varans tullbehandling.

Provtagning skall verkställas med tillbörlig varsamhet, så att varken varan eller förpackningen onödigtvis skadas, samt, så vitt ske kan, försigå i närvaro av varuhavaren eller dennes ombud.

2 mom. Prov, som i 1 mom. sägs, må utgöra av margarin eller konstister omkring femtio gram, av margarinost omkring etthundrafemtio gram och av fettemulsion omkring tvåhundrafemtio gram. Provet skall tagas i två vittnens närvaro samt av provtagaren inneslutas i lämplig förpackning, som förseglas med ettdera vittnets sigill och förses med påskrift om innehållet, uppgift om dagen för provtagningen samt namn och adress på den, hos vilken provet tagits. Påskriftens riktighet skall av vittnena bestyrkas. En av provtagaren till riktigheten bestyrkt avskrift av påskriften skall tillställas den, hos vilken provet tagits.

3 mom. Prov, varom i denna paragraf sägs, skall för undersökning omedelbart av provtagaren antingen ingivas till anstalt eller person, som i 28 § första stycket avses, eller ock för befordran till dylik anstalt eller person avlämnas å postanstalt.

Finner provtagare, som icke tillika är allmän åklagare, förseelse hava ägt rum mot föreskrifterna i denna förordning eller mot av lantbruksstyrelsen enligt förordningen meddelade bestämmelser, skall förseelsen ofördröjligen anmälas till åtal.

Vad i 26 § första stycket stadgas beträffande tillsyningsman gälle ock om den, som jämlikt 1 mom. av denna paragraf har eller haft rätt till tillträde till lokal, där smör, ost, margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister tillverkas.

28 §.

Behörighet att verkställa undersökning av prov, som tagits jämlikt 27 §, tillkommer centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet och de med understöd av statsmedel inrättade kemiska stationerna för jordbrukets och näringarnas behov ävensom den, som av lantbruksstyrelsen blivit förklarad behörig att utföra dylika undersökningar.

Intyg angående verkställd undersökning skall, så snart ske kan, tillställas den, som tagit provet; och har han, då med hänsyn till innehållet i intyget förseelse finnes vara begången mot föreskrift i denna förordning, att, där han ej själv är allmän åklagare, överlämna intyget till denne.

29 §.

Lantbruksstyrelsen meddelar de närmare bestämmelser, som för verkställande av provtagning och undersökning enligt 27 och 28 §§ finnas erforderliga, samt övar tillsyn därpå, att undersökning, som nyss sagts, varder behörigen utförd.

30 §.

För undersökning enligt 28 § jämte intyg och bokföring däröver utgår ersättning enligt av lantbruksstyrelsen för statsunderstödd kemisk station fastställd taxa med tillägg av belopp, som utgivits i postavgifter.

Den, som förrättat provtagning enligt 27 §, äger att, efter anmälan, hos länsstyrelsen undfå gottgörelse av allmänna medel för vad han utgivit i ersättning för varuprov och undersökning, som i första stycket nämnts, där ej länsstyrelsen finner honom uppenbarligen hava saknat anledning att taga provet.

Framgår av undersökningen, att förseelse mot denna förordning blivit begången, är den enligt förordningen för förseelsen ansvarige pliktig att ersätta statsverket undersökningskostnaderna samt återbetala för varuprovet erhållen ersättning. Av länsstyrelse förskjutna gottgörelser, vilka ej blivit sålunda ersatta, skola årligen före januari månads utgång hos Kungl. Maj:t i jordbruksdepartementet anmälas till ersättande.

Ansvarsbestämmelser m. m.

31 §.

1 mom. Den, som annorledes än till förbrukning i eget hushåll tillverkar margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister utan att hava iakttagit föreskrifterna i 2 §; eller

fortsätter tillverkningen av dylik vara, oaktat förbud enligt 23 eller 25 § däremot meddelats; eller

vid tillverkningen av margarin icke iakttagit bestämmelserna i 7 §; eller

överträder föreskrifterna i 3, 6, 8 eller 16 §, 17 § första stycket, 18 § första stycket, 19 § första stycket, 20 eller 21 §; eller

saluhåller eller försäljer margarin, margarinost eller fettemulsion, som enligt vad han vet eller bort veta icke är tillsatt med potatisstärkelse eller sesamolja, på sätt stadgas i 6 §, eller, vad angår margarin, i fråga om fetthalt eller vattenhalt icke överensstämmer med föreskrifterna i 7 §; eller

i meddelande, som i 21 § avses, rörande den myckenhet fett, som ingår i utbudjen eller försåld vara, lämnar uppgift, som efter vad han vet eller bort veta är oriktig; eller

till riket inför eller söker införa margarin, margarinost eller fettemulsion, som till sin sammansättning avviker från bestämmelserna i 10 § 2 mom., och ej förmår visa, att hans avsikt icke varit att undandraga varan tillämpning av sagda bestämmelser; eller

i avgiven anmälan till tullklarering upptager margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister under oriktig uppgift om varans beskaffenhet och ej förmår visa, att den oriktiga uppgiften icke lämnats i syfte att undandraga varan tillämpning av bestämmelserna i 10 §; eller

från riket utför eller söker utföra margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister, som enligt 14 § icke får utföras från riket,

straffes med dagsböter och have förbrutit varan, jämte emballage och kärl, till kronan. Kan varan ej tillrättaskaffas, skall värdet gäldas.

2 mom. Till dagsböter skall ock den dömas, som

bryter mot föreskrifterna i 5 §, 17 § andra stycket, 18 § andra stycket, 19 § andra stycket eller 22 §; eller

i strid mot bestämmelserna i 24 § vägrar tillsyningsman tillträde till lokal eller förvaringsrum, som där sägs; eller

vägrar i 27 § omförmäld provtagare eller medhjälpare tillträde till lokal eller fartyg, varest provtagning må äga rum, eller att taga prov, varom i nämnda paragraf stadgas.

3 mom. Uraktlåter någon att ställa sig till efterrättelse av lantbruksstyrelsen enligt denna förordning meddelade bestämmelser rörande tillsättande av potatisstärkelse eller sesamolja, straffes, där ej ansvar å uraktlåtelserna följer enligt vad ovan i denna paragraf sägs, med böter från och med fem till och med trehundra kronor.

4 mom. Sker varuinförsel, varom i denna paragraf sägs, under omständigheter, som innebära olovlig införsel enligt gällande bestämmelser om ansvar för olovlig varuinförsel, skola de i sådant avseende meddelade föreskrifterna lända till efterrättelse.

5 mom. Förseelse, varför straff enligt denna förordning blivit ådömt, skall göras allmänt bekant genom kungörelse, som på den dömdes bekostnad genom åklagarens försorg införes i tidning inom den ort, där förseelsen blivit begången.

32 §.

Den, som under tid, då han är ställd under åtal för förseelse mot denna förordning, fortsätter samma förseelse, skall för varje gång åtal därför anhängiggöres fällas till särskilt ansvar.

33 §.

Husbonde ansvarar för förseelse mot denna förordning, som begås av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore förseelsen begången av honom själv, såframt ej omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap och vilja.

34 §.

Åtal för förseelse mot denna förordning anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare, vilken då vara jämlikt denna förordning är att anse som förbruten har att verkställa beslag därå.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

35 §.

Vara, som enligt denna förordning hemfallit till kronan eller dömts förbruten, skall säljas under förbehåll, i förekommande fall, att varan vederbörligen förpackas eller märkes eller ock under behörig tullkontroll återutföres till det land, varifrån varan kommit, samt under iakttagande i övrigt i tillämpliga delar av förordningens föreskrifter. Kan ej försäljning sålunda ske, skall med varan förfaras på sätt Kungl. Maj:t efter anmälan av överexekutor eller, där försäljningen skall äga rum genom tullverket, av generaltullstyrelsen förordnar.

Särskild bestämmelse.

36 §.

Där det med hänsyn till föreliggande omständigheter finnes påkallat, vill Kungl. Maj:t i särskilt fall medgiva undantag från de i denna förordning meddelade föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den dag Kungl. Maj:t bestämmer. Genom denna förordning upphäves förordningen den 13 oktober 1905 (nr 59) angående kontroll å tillverkningen av margarin, margarinost ävensom konstister samt å handeln därmed.

I fråga om vara, som visas hava inom riket tillverkats eller till riket införts före nya förordningens utfärdande, skola bestämmelserna i 20 och 21 §§ ävensom föreskrifterna angående fetthalt och vattenhalt i mar-

garin samt tillsättning av sesamolja till fettemulsion ej äga tillämpning; och skola beträffande varan i stället för nya förordningens bestämmelser angående förpackning och märkning gälla vad äldre förordningen härutinnan stadgar.

Utan hinder av nya förordningens bestämmelser må varumärke, vari ingår benämning, som i 20 § avses, eller bild, teckning eller meddelande, varom i 21 § sägs, och vilket före den 1 januari 1932 blivit för viss näringsidkare registrerat, ävensom firma, vari sådan benämning ingår och som före sagda dag registrerats, fortfarande användas under en tid av sex månader från förordningens ikraftträdande.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

inom första kammaren

nr 198 av herr *von Heland*,

nr 300 av herr *Johan Bernhard Johansson m. fl.*,

nr 301 av herr *Jönsson m. fl.*,

nr 302 av herr *Fritiof Gustafson m. fl.*,

nr 303 av herr *Petrus Nilsson m. fl.* och

nr 314 av herrar *Gottfrid Karlsson* och *August Johansson* samt

inom andra kammaren

nr 300 av herr *Anderson* i Storegården *m. fl.*,

nr 440 av herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.*,

nr 441 av herr *Gustafson* i Kasenberg *m. fl.*,

nr 442 av herrar *Bengtsson* i Kullen och *Olsson* i Berg,

nr 447 av herr *Nordkvist m. fl.*,

nr 448 av herr *Persson* i Grytterud *m. fl.*,

nr 449 av herr *Nordkvist*,

nr 450 av herr *Nygren*,

nr 451 av herrar *Sjöström* och *Wijkander*,

nr 465 av herr *Carlström m. fl.* och

nr 466 av herrar *Magnusson* i Skövde och *Nordkvist*.

Till utskottet har därjämte direkt inkommit en den 29 mars 1932 dagtecknad skrivelse från Margarinfabrikernas försäljningsaktiebolag.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån därför ej nedan redogöres, hänvisa till det vid propositionen fogade protokollet.

Vad motionärerna hemställt återgives i samband med utskottets yttrande i de delar, som motionerna avse. I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, tillåter sig utskottet att, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionerna.

Det i propositionen framlagda författningsförslaget grundar sig i väsentliga delar å ett utav lantbruksstyrelsen utarbetat, till Kungl. Maj:ts ingivet förslag till förordning i ämnet. Lantbruksstyrelsens förslag har i sin ordning föranletts av från åtskilliga håll under en följd av år gjorda framställningar om revidering av nu gällande förordningen den 13 oktober 1905 (nr 59) angående kontroll å tillverkningen av margarin och margarinost ävensom konstister samt å handeln därmed. Över lantbruksstyrelsens förslag hava yttranden avgivits av ett stort antal myndigheter, sammanslutningar och näringsidkare. Förslaget har därefter inom jordbruksdepartementet underkastats viss omarbetning.

*Förslagets
tillkomst.*

Förordningen den 13 oktober 1905 innehåller, efter vissa däri genom förordningen den 15 oktober 1909 (nr 123) och kungörelsen den 13 oktober 1921 (nr 582) vidtagna ändringar, i huvudsak följande bestämmelser.

*Gällande
bestämmelser.*

Såsom margarin anses varje smörliknande vara av vad ursprung, blandning eller sammansättning som helst, såvida däri ingår fett, som ej är framställt ur mjölk. Med margarinost förstås sådan ost eller ostmassa, däri ingår fett, som ej är framställt ur mjölk, och såsom konstister anses varje med konst framställd till människoföda avsedd isterliknande vara av vad ursprung, blandning eller sammansättning som helst, såvida däri ingår annat fett än svinfett, dock att från tillämpning av förordningen skall undantagas oförfalskat, från djur eller växter hämtat fett, som utbjudes till salu under benämning, som tydligt anger dess ursprung (1 § 1 mom.). För att vid kemisk undersökning underlätta särskiljande av margarin och margarinost från smör och ost har stadgats, att vid tillverkningen skall tillsättas i fråga om margarin potatisstärkelse till så stor mängd, att i den färdiga produkten återfinnes sådan stärkelse till minst $\frac{1}{10}$ och högst $\frac{1}{5}$ procent av varan, samt beträffande margarinost sesamolja till en mängd, som motsvarar minst 5 procent av det vid tillverkningen använda fettet och växtoljorna, sesamoljan däri icke inbegripen (1 § 2 mom.). Denna bestämmelse erhöi sin nuvarande lydelse genom 1921 års ändring. Dessförinnan skulle såväl margarin som margarinost tillsättas sesamolja.

Den, som tillverkar margarin, margarinost eller konstister annorledes än till förbrukning i eget hushåll, skall därom göra anmälan hos länsstyrelsen (3 §). I detta samband må framhållas, att i ingressen till 1905 års förordning förklarats, att föreskrifterna i §§ 1, 9, 11 och 18 av näringsfrihetsförordningen ej skulle äga tillämpning i avseende å tillverkning av nyssnämnda varor. Tillverkare av smör eller ost till avsalu får icke i mejerilokalen tillverka eller låta tillverka margarin eller margarinost, och ej heller får i mejerier eller i lokaler, där smör ompackas eller samlas för export, förvaras margarin, oleomargarin eller annat för margarintillverkning användbart fett (2 §). Margarintillverkningen skall stå under tillsyn av en utav länsstyrelsen därtill förordnad person, som har såväl att öva uppsikt över tillverkningen i hygieniskt avseende som även

att vaka över, att förordningens bestämmelser efterlevas. Till tillsyningsmannen utgår arvode, vars belopp bestämmes av länsstyrelsen men ej får understiga 100 kronor eller överstiga 300 kronor i månaden, och vilket gäldas av tillverkaren. Tillsyningsman äger därjämte åtnjuta viss resekostnadsersättning (4 §).

Till skydd mot förväxling av margarin, margarinost och konstister med motsvarande naturprodukter hava åtskilliga bestämmelser meddelats. Sålunda stadgas i fråga om margarin och konstister att varan icke får förvaras eller salubjudas annat än i kärl av viss angiven, från smördröttlar avvikande form samt märkta med ordet margarin eller margarine, respektive konstister i minst 3 centimeter höga bokstäver. Härifrån gäller dock det undantag, att i minuthandeln varan får utställas till försäljning i klumpar eller mindre stycken, om allenast å densamma anbragts skylt eller etikett, innehållande med tydliga bokstäver nämnda ord (5 § 1 mom.). Vid försäljning skall margarin och konstister till köparen överlämnas antingen i kärl, som förut omförmäls, eller i omslag, innehållande med tydliga bokstäver ordet margarin eller margarine, respektive konstister (5 § 4 mom.). Beträffande margarinost föreskrives dels märkning med ordet margarinost i bokstäver av minst 3 centimeters höjd, dels ock att osten i sin helhet skall vara rödfärgad (5 § 2 mom.). Vid försäljning i mindre stycken än hel ost skall varan utlämnas i omslag, innehållande ordet margarinost i tydliga bokstäver (5 § 5 mom.).

För margarin, margarinost och konstister, som införas till riket eller som utföras, gälla enahanda bestämmelser rörande förpackning och märkning som de nyss nämnda. Margarinost, som införes, skall tillika vara färgad på sätt nyss sagts, varemot så ej behöver vara förhållandet med margarinost, som utföres ur riket, (5 § 3 mom.). Sistberörda stadgande fick sin omförmälda lydelse genom ändringen 1909. Från utrikes ort inkommen vara, som angives till tullbehandling såsom margarin eller konstister, skall, om den icke förvaras i kärl av föreskriven beskaffenhet och på föreskrivet sätt märkt, ompackas i sådant kärl, å vilket därjämte, om varan är av utländsk tillverkning, detta skall utmärkas (8 § 1 mom.). Såsom margarinost till tullbehandling angiven vara, som ej är märkt och färgad på föreskrivet sätt, får ej införas (8 § 2 mom.). Beträffande såväl margarin som margarinost gäller dessutom, att varan ej får införas eller utföras utan att den är tillsatt med stadgad mängd potatisstärkelse eller sesamolja (8 § 3 mom.).

I varje lokal, där vara av ifrågavarande slag saluhålles, skall detta tillkännagivas genom anslag (6 §). I räkningar och dylika handlingar angående varan skall denna uttryckligen angivas såsom margarin, margarinost eller konstister (7 §).

För utövande av tillsyn å efterlevnaden av förordningen äger allmän åklagare, statskonsulent i mejerihushållning eller av länsstyrelsen därtill förordnad person att taga prov av vara, som misstänkes utgöra margarin,

margarinost eller konstister, eller av vara, som uppgives utgöra margarin eller margarinost men misstänkes icke innehålla stadgad mängd sesamolja (9 §). Provet skall underkastas viss närmare angiven undersökning (10 §). För vad provtagare fått utgiva i ersättning för sådan undersökning äger han hos länsstyrelsen erhålla gottgörelse av allmänna medel, där ej länsstyrelsen finner honom uppenbarligen hava saknat anledning att verkställa provtagningen. Har den undersökta varan befunnits utgöra margarin, margarinost eller konstister, är varans ägare pliktig ersätta statsverket undersökningskostnaden (11 §).

Överträdelse av förordningens bestämmelser straffas med böter men kan vid olaga utförelse eller försök därtill även medföra fängelse. För de flesta fall är förseelsen därjämte förbunden med påföljd av förverkande utav den vara, i fråga om vilken förseelsen blivit begången (12 §).

Frågan om ändringar i och tillägg till nu gällande bestämmelser på förrevarande område har vid flera tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. Sålunda yrkades i motion II:79 vid 1926 års riksdag, att riksdagen måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om bestämmelser, att vid försäljning av margarin, som angåves vara blandat med smör eller grädde eller vars namn häntydde på sammansättning med mejeri- eller ladugårdsprodukter, skulle å förpackningen tydligt och på ett i ögonen fallande sätt angivas procenttalet av den mejeri- eller ladugårdsprodukt, som inginge i varan. Motionen föranledde ej någon vidare riksdagens åtgärd, sedan andra kammarens femte tillfälliga utskott i utlåtande, nr 8, anfört, att utskottet, som låtit inhämta lantbruksstyrelsens yttrande i frågan och erfarit, att styrelsen hade sin uppmärksamhet riktad på saken, icke funne något riksdagens initiativ för det dåvarande behöfligt.

*Tidigare
riksdags-
beslut.
År 1926.*

Vid riksdagen 1930 hemställdes dels i två likalydande motioner I:166 och II:276, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag angående lagstiftning till förhindrande av saluhållande eller tillverkning av margarin eller produkter därav, vari smör, mjölk eller grädde inginge, dels ock i motionen II:10, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt låta i 1905 års margarinförordning införa sådana bestämmelser, att tillverkare och försäljare av margarin, som uppgaves vara smörblandat, ålades att å varje förpackning av sådant margarin tydligt angiva, å såväl låda som paket, till vilken procent natursmör inginge i varan.

År 1930.

Jordbruksutskottet, till vars behandling motionerna hänvisades, inhämtade i vederbörlig ordning yttrande över motionerna I:166 och II:276 av lantbruksstyrelsen och kommerskollegium samt över motionen II:10 av kommerskollegium.

Båda myndigheterna ställde sig avvisande gentemot de förslag, som i de till dem remitterade motionerna framförts. *Lantbruksstyrelsen* anförde

bland annat, att ett förbud sådant som det i motionerna I:166 och II:276 föreslagna vore liktydigt med förbud mot varje tillverkning och försäljning av ifrågavarande slags varor, då, såvitt styrelsen hade sig bekant, mjölk vore en nödvändig ingrediens för själva tillverkningen av dylika varor. *Kommerskollegium* framhöll i anledning av motionen II:10, att en allmän skyldighet att deklarerera procenthalten natursmör lätt skulle leda till den mindre önskvärda konsekvensen, att smörblandat margarin av konsumenterna bedömdes och värdesattes huvudsakligen med hänsyn härtill. Kollegium gjorde gällande, att i själva verket kvaliteten vore i ännu högre grad beroende på egenskaperna hos i blandningen ingående smör och margarin, varför en smörfattig blandning kunde vara vida bättre än en blandning med högre halt natursmör. Därtill komme, enligt kollegii förmenande, svårigheten att genom analys med erforderlig grad av noggrannhet kontrollera uppgiven smörhalt.

Utskottet förklarade i avgivet utlåtande, nr 84, under åberopande av vad lantbruksstyrelsen anfört, att utskottet ej kunde tillstyrka motionerna I:166 och II:276. Vidkommande motionen II:10 anförde utskottet, att det syntes utskottet vara en i princip tilltalande tanke, att tillverkare och försäljare av smörblandat margarin skulle vara skyldig uppgiva, till vilken procent natursmör inginge i varan. Med hänvisning till vad kommerskollegium anfört och då frågan genom lantbruksstyrelsens förslag till ny margarinförordning redan vore föremål för Kungl. Maj:ts prövning, ansåg utskottet sig emellertid icke böra taga ståndpunkt till motionärernas förevarande förslag. Utskottet hemställde därför beträffande samtliga motionerna, att de icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

År 1931.

Vid riksdagen 1931 väcktes dels två likalydande motioner I:172 och II:290 med enahanda framställning som i motionerna I:166 och II:276 vid 1930 års riksdag, dels ock en motion II:16 med samma yrkande som i motionen II:10 vid 1930 års riksdag samt med hemställan tillika om införande i 1905 års margarinförordning av bestämmelse, att margarin, som uppgåves vara smörblandat, skulle innehålla minst 10 procent smörfett.

I utlåtande, nr 67, över motionerna förklarade *jordbruksutskottet*, att utskottet av samma skäl, som föranlett avstyrkande av motionerna I:166 och II:276 vid 1930 års riksdag, och vilka skäl utskottet alltjämt ansåge giltiga, icke kunde biträda motionerna I:172 och II:290. Beträffande motionen II:16 anförde utskottet, under hänvisning till sitt utlåtande över den likartade motionen II:10 vid riksdagen 1930, att utskottet icke heller nu ansåge sig böra ingå på den väckta frågan, som vore en detalj, om också en av de viktigare, i det under Kungl. Maj:ts prövning fortfarande befintliga ärendet rörande ny margarinlagstiftning. Utskottet förklarade sig emellertid vilja upprepa, att förslaget syntes i princip tilltalande, och utskottet sade sig givetvis förutsätta, att detsamma komme under omprövning vid frågans avgörande. Vidare anförde utskottet, att utskottet ansåge sig nu böra förorda, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t gjorde framställning, att en lösning av frågan snarast möjligt måtte kom-

ma att äga rum, därvid utskottet framhöll, att ingen tvekan torde råda därom, att gällande bestämmelser på detta område sedan lång tid tillbaka varit i behov av reformering och komplettering i olika avseenden.

I överensstämmelse med utskottets förslag avtog riksdagen motionerna I:172 och II:290 men anhöll i anledning av motionen II:16 i skrivelse den 22 maj 1931, nr 276, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för att frågan om ny margarinlagstiftning så snart ske kunde måtte vinna sin lösning.

Det nu framlagda förslaget avviker, förutom i formellt hänseende, uti väsentliga delar från 1905 års förordning. Dels hava upptagits bestämmelser, vartill motsvarighet i nämnda förordning helt saknas, dels hava gällande föreskrifter på åtskilliga punkter ändrats och kompletterats. Till förra kategorien kunna i främsta rummet hänföras bestämmelser, avsedda att reglera tillverkningen, införseln och utförseln av samt handeln med grädd- och mjölkliknande konstprodukter, s. k. fettemulsioner, ävensom stadganden, avsedda att hindra vilseledande beteckningar och meddelanden vid utbudande och försäljning av de varor, vilka omfattas av förordningen. Vidare böra i detta sammanhang nämnas bestämmelser, varigenom krav uppställts angående viss lägsta fetthalt och högsta vattenhalt hos margarin. Av de föreslagna ändringarna i eller tilläggen till redan gällande stadganden äro de viktigare de, vilka avse förpackning och märkning samt tillsyn och kontroll. Särskilt torde vara att märka, att i fråga om importerade varor givits bestämmelser, avsedda att trygga, att varornas utländska härstamning fullt tydligt framträder. Tillverkningen av icke blott margarin utan även margarinost, fettemulsion och konstister skall enligt förslaget stå under sådan tillsyn, som hittills varit stadgad beträffande allenast tillverkningen av margarin. Tillverkarna hava ålagts föra journal över tillverkningen, däri de ingredienser, som för tillverkningen åtgå, skola antecknas till art och myckenhet.

*Förslagens
innehåll.*

I sin motivering till förslaget har chefen för jordbruksdepartementet *Departements-
chefen.* inledningsvis anfört följande:

»Behovet av nya eller avsevärt ändrade bestämmelser i fråga om tillverkning, införsel och utförsel av samt handel med de i allt större utsträckning förekommande ersättningsmedlen för lantushållningens produkter har med styrka hävdats från olika håll, där man haft anledning taga ställning till hithörande spörsmål. Ur olika synpunkter har förordningen den 13 oktober 1905 angående kontroll å tillverkningen av margarin och margarinost ävensom konstister samt å handeln därmed, enligt dess lydelse efter däri genom förordningen den 15 oktober 1909 och kungörelsen den 13 oktober 1921 gjorda ändringar, ansetts otillfredsställande. Sålunda har såsom en väsentlig brist hos förordningen framhållits, att den alls icke berörde de ersättningsprodukter för grädde och mjölk, vilka under senare år blivit alltmer vanliga. Vidare har från de inhemska margarinfabrikanternas sida anmärkts, att förordningens bestämmelser angående importerade varor icke vore av den beskaffenhet, som med hänsyn till

kontrollen beträffande motsvarande varor av svensk tillverkning kunde såväl av konsumenter som av inhemska producenter förväntas. Från andra håll återigen har gjorts gällande, att föreskrifterna rörande sagda kontroll och framför allt rörande tillsyn vid varornas tillverkning icke vore av önskvärd effektivitet. Som en betydande svaghet har vidare påpekats saknaden av förbud mot varornas saluhållande under benämningar, häntydande på lantushållningen, och skärpta bestämmelser till hindrande av att varorna över huvud kunde givas sken av eller förväxlas med lantbruksprodukter hava ansetts påkallade. Föreskrifterna rörande förpackning och anslagsskyldighet hava ur jämväl andra synpunkter blivit föremål för anmärkningar, och ytterligare ett flertal erinringar och önskemål hava uttalats såsom torde närmare framgå av den i ärendet förut lämnade redogörelsen.

Vad sålunda anförts angående angelägenheten av omarbetning och komplettering av gällande bestämmelser i ämnet har jag i väsentliga delar funnit värt beaktande. Ärendet har underkastats en grundlig, under en följd av år fortlöpande utredning. Tiden torde nu vara inne att låta resultatet av denna utredning författningsvis komma till uttryck.»

Utskottet.

Utskottet delar departementschefens uppfattning, att en revision av 1905 års förordning icke längre bör uppskjutas. Att behov föreligger av ändrade eller nya bestämmelser i åtskilliga hänseenden å förevarande område synes utskottet otvivelaktigt. Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget tillgodoser i åtskilliga delar de krav, vilka rimligen kunna ställas å en ny lagstiftning i ämnet. Förslaget innebär vissa avgjorda fördelar framför den gällande förordningen. Särskilt vill utskottet i detta hänseende framhålla de skärpta bestämmelserna angående tillsyn och kontroll samt märkning av importerad vara ävensom de i förslagets 20 och 21 §§ upptagna stadgandena till förhindrande av att ifrågavarande konstprodukter utbudas och försäljas under vilseledande benämningar eller eljest med anlitande av reklammetoder, varigenom varorna givas ett missvisande sken av samband med lantushållning eller mejerihantering. Även i övrigt synes förslaget i huvudsak i stort sett ägnat att läggas till grund för en ny författning. Emellertid har utskottet icke kunnat undgå att finna, att, icke minst vid en jämförelse med hithörande stadganden i andra länder, de av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna i vissa hänseenden innebära väl stora eftergifter åt de intressen, som av producenterna av konstprodukterna företrädas. Föreskrifter, utöver de i förslaget upptagna, till uppnående av en tydlig åtskillnad mellan berörda produkter och naturprodukterna, äro enligt utskottets åsikt påkallade. Härtill vill utskottet längre fram återkomma.

**Förslagets
detaljer.**

Mot bestämmelserna under vissa paragrafer i förslaget hava i de till utskottet hänvisade motionerna framställts anmärkningar. Också utskottet har i vissa fall funnit de föreslagna stadgandena vara av beskaffenhet att icke kunna oförändrade av utskottet tillstyrkas. Utskottet övergår nu till en granskning av de särskilda bestämmelser, vilka sålunda föranlett erinran.

I den av herrar *Sjöström* och *Wijkander* väckta motionen II: 451 har hemställts, att riksdagen ville, för det fall att propositionen bifölles, uttala, att användandet av benämningarna konstgrädde och konstmjolk icke borde förbjudas.

1 §.
Motioner.

I de likalydande motionerna I: 303 av herr *Petrus Nilsson m. fl.* och II: 440 av herr *Olsson* i *Kullenbergstorp m. fl.* har yrkats, att beteckningen konstister måtte, till undvikande av förväxling, utbytas mot beteckningen konstfett.

Såsom framgår av vad utskottet redan anfört, är utskottet av den bestämda åsikten, att de konstprodukter, varom här är fråga, böra hållas klart åtskilda från de äkta varor, för vilka de avse att utgöra ersättning. Utskottet finner det därför, i likhet med departementschefen, oriktigt, att berörda produkter låna sina namn från lantushållningen. Med hänsyn härtill kan utskottet icke tillstyrka herrar *Sjöströms* och *Wijkanders* hemställan, att för grädd- och mjölkliknande konstprodukter benämningarna konstgrädde och konstmjolk skulle få användas.

Utskottet.

Ett strängt fasthållande vid den av utskottet intagna ståndpunkten skulle medföra, att ej heller vare sig benämningen konstister eller benämningen margarinost tillätes. Departementschefen har i motiveringen till Kungl. Maj:ts förslag (sid. 57) anfört, att då dessa namn brukats alltsedan de därmed avsedda produkterna i slutet av 1800-talet först kommo i marknaden och hittills godtagits i författningar, berörande samma produkter, undantag från den allmänna regeln syntes härvidlag böra medgivas. Tillika har departementschefen framhållit, att ett dylikt undantag ej torde hava någon större betydelse, bland annat av den anledning, att margarinost och konstister salufördes i allenast förhållandevis ringa omfattning. Vad departementschefen sålunda anfört finner utskottet vara förtjänt av beaktande. Utskottet vill därjämte vad konstistret angår erinra, att priset därå icke obetydligt överstiger priset å naturligt ister. På grund härav anser utskottet sig icke böra tillstyrka någon ändring i Kungl. Maj:ts förslag i anledning av det utav herr *Petrus Nilsson m. fl.* och herr *Olsson* i *Kullenbergstorp m. fl.* framställda yrkandet.

I sin motion II: 450 har herr *Nygren* yrkat, att tillsatsen av potatisstärkelse vid tillverkningen av margarin måtte fastställas till minst en tiondedels och högst tre tiondedels procent av varan.

6 §.
Motion.

Motionären anför bland annat följande:

»I skrivelse till lantbruksstyrelsen av den 29 april 1931 har professor Chr. Barthel vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet föreslagit, att stärkelsehalten höjes från 0.1—0.2 procent till 0.2—0.3 procent med den motiveringen, att bestämningen av stärkelsen och följaktligen identifieringen av margarin i blandning med smör därigenom betydligt underlättas. Förslagsställaren antager, att någon egentlig olägenhet ur margarinfabrikationens synpunkt av en dylik ökning av stärkelsehalten ej torde förefinnas. Margarinfabrikernas försäljningsaktie-

bolag har i skrivelse till lantbruksstyrelsen av den 9 maj 1931 uttalat sig emot den föreslagna ändringen såsom onödig. Då det synes önskvärt, att kontrollen i möjligaste mån underlättas, vilket tydligen skulle ske genom höjning av stärkelsens maximiprocent, har jag hos försäljningsbolaget efterhört, om någon verklig olägenhet skulle uppstå av höjningen till maximum 0.3 procent, och fått det svaret, att minimigränsen fortfarande borde bibehållas vid 0.1 procent, men att maximigränsens uppflyttning till 0.3 procent näppeligen skulle medföra några skadliga följder för margarinet.»

Utskottet.

I anledning av nu berörda yrkande vill utskottet erinra, att, enligt vad departementschefen anfört (sid. 62), frågan huruvida den myckenhet stärkelse, som skall tillsättas margarin, är lämpligt avvägd, ännu icke blivit slutgiltigt prövad. Utskottet förutsätter, att, om vid den utredning, som härutinnan lärer äga rum, ändring av de föreslagna bestämmelserna finnes påkallad, detta kommer att av Kungl. Maj:t beaktas.

7 §.

Motion.

I sin nyssnämnda motion II:450 har herr *Nygren* hemställt, att lägsta tillåtna fetthalten i margarin måtte bestämmas till 80 procent, samt att tillverkning i strid mot bestämmelserna i 7 § icke måtte medföra ansvar i annat fall än om den olagligen tillverkade varan försåldes.

Utskottet.

Vad motionären sålunda hemställt kan utskottet icke biträda. Anledningen till att fetthalten i margarin skulle bestämmas till lägst åttio procent i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna åttiotvå procent har av motionären angivits vara, att då vattenhalten får uppgå till högst sexton procent, skulle återstå en marginal av allenast två procent för salthalt, stärkelsehalt och viss torrsubstans. Utskottet vill häremot framhålla, att, därest i visst fall svårigheter skulle anses möta att inom sagda marginal inrymma nyssberörda, förutom fett och vatten i margarinet ingående ämnen, möjlighet förefinnes att minska något på vattenhalten. På grund härav anser utskottet sig icke böra eftersätta det i fråga om fetthalten i propositionen uppställda kravet.

Även i ansvarsfrågan delar utskottet den uppfattning, som kommit till uttryck i Kungl. Maj:ts förslag, eller att om margarin med annan sammansättning än den i förevarande paragraf stadgade tillverkas annorledes än för förbrukning i eget hushåll, förfarandet bör kunna medföra ansvar, även om varan icke utsläppes i handeln. Vid utskottets ställningstagande till detta spørsmål hava kontrollhänsyn varit utslagsgivande. Så länge varan ännu befinner sig i fabriken, är den under tillsyningsmannens omedelbara kontroll. Sedan varan kommit ut i marknaden och kanske spritts runt om i landet, blir tillsynen över efterlevnaden av förordningens bestämmelser genast besvärligare. Särskilt torde det därvid möta svårigheter att fastställa den omfattning, i vilken en av tillverkaren begången förseelse uti nu ifrågavarande avseende ägt rum. Att stadgandet, sådant det av Kungl. Maj:t föreslagits, skulle leda till obilligheter, torde enligt utskottets mening icke behöva befaras. Utskottet anser sig sålunda icke heller i denna punkt böra tillstyrka någon åtgärd i anledning av motionärens hemställan.

Under förarbetena till det nu framlagda författningsförslaget har från flera håll uttalats, att, då importbestämmelserna kunde vara olika i olika länder, det icke vore lämpligt, att närmare föreskrifter om förpackning och märkning av vara, avsedd för export, intoges i förordningen. Tillika har, jämväl med hänsyn till exporten, hemställts, att grädd- och mjölkliknande konstprodukter måtte vid tillverkning för utförsel ur riket få såsom identifieringsmedel tillsättas potatisstärkelse i stället för sesamolja.

14 §.
Propositionen.

Departementschefen har i anledning av vad sålunda anförts erinrat, att Kungl. Maj:t ägde att, där ur nyssberörda synpunkt eller av annan anledning så funnes påkallat, bevilja dispens från förordningens bestämmelser.

Utskottet inser önskvärdheten av, särskilt ur kontrollsynpunkt, att förordningens förpacknings- och märkningsbestämmelser ävensom övriga föreskrifter bliva i görligaste mån enhetliga för samtliga de varor, som avses i förordningen. Å andra sidan finner utskottet det vara av vikt, att exporten av varorna icke försvåras. Då utskottet ansett sig kunna godtaga Kungl. Maj:ts förslag till stadgande under 14 §, har det skett i den förvissningen, att Kungl. Maj:t i alla de fall, där omständigheterna skäpligen kunna anses därtill föranleda, vill medgiva tillverkning och utförsel ur riket av här ifrågakomna varor, utan hinder av att de i förordningen fastställda villkoren icke i allo uppfyllas.

Utskottet.

Såsom motivering till stadgandet i 20 § har departementschefen bland annat anført följande:

20 §.

»Att för folkhälsan så viktiga näringsmedel som smör, grädd- och mjölk skola låna sina namn åt produkter, avsedda att utgöra surrogat för de varor, vilkas namn de efterlikna, synes oegentligt. Bestämmelser i syfte att reglera detta missförhållande måste anses befogade. Emellertid torde man icke böra stanna härvid. Ord sådana som ko, mejeri, ladugård eller herrgård, använda i benämning å ersättningsmedel för smör, grädd- eller mjölk, komma konstprodukten att i det allmänna medvetandet framstå såsom nära samhörande med och följaktligen såsom näringsmedel samt ur hälsosynpunkt jämställda med naturprodukterna. Konsumenterna bibringas med andra ord härigenom en felaktig uppfattning om ersättningsproduktens värde. Detsamma torde gälla beträffande benämningar, vari ingå andra ord, hämtade från lanthushållningen. Samtliga benämningar av ifrågavarande slag synas mig därför böra förbjudas. I själva verket lär en dylik åtgärd få anses som en följdriktig utveckling av de principer, som legat till grund redan för det år 1917 införda förbudet mot användande av vilseledande beteckningar vid födoämnesshandeln. Att, såsom kommerskollegium föreslagit, begränsa förbudet till att avse allenast vissa bestämda ord, finner jag icke tillfyllest. Då vidare även ord, häntydande på varumärken, vilka registrerats för lantbruksprodukter, kunna vara ägnade att, begagnade i benämningar å ifrågavarande konstprodukter, giva en oriktig föreställning om produkternas förmåga att ersätta den äkta varan, torde benämningar, vari sådana ord ingå, böra inbegripas i förbudet.»

Propositionen.

Motion.

I sin motion II: 450 har herr *Nygren* hemställt, att 20 § måtte erhålla följande ändrade lydelse: »Margarin, margarinost, fettemulsion eller konstister må icke utbjudas eller försäljas under benämning, vari ingår ord eller delar av ord, som häntyda på ladugård, ko, mejeri, smör, grädde eller mjölk. Ej heller må — — — från en tillverkare eller importör, i vars firma — — — är förbjudet.»

Alternativt har motionären yrkat, att om riksdagen icke antog hans formulering av 20 § eller annan formulering, som innebure, att vissa inregistrerade varumärken för margarin, däribland varumärkena Herrgårdsväxt och Runa Margarin, fortfarande finge användas, ett uttalande måtte intagas i riksdagens skrivelse, varigenom möjliggjordes för Kungl. Maj:t att medgiva undantag för nämnda varumärken enligt 36 §.

I motionen framhålles, bland annat, att den i Kungl. Maj:ts förslag upptagna bestämmelsen angående »ord, som häntyder på varumärke, som den, vilken utbjuder eller försäljer varan, vet eller bort veta vara registrerat för lantbruksprodukter», vore synnerligen oklar samt anföres härom vidare följande:

»Hur olämpligt detta uttalande är, torde bäst belysas därav, att om en margarinfirma inregistrerat ett fullkomligt neutralt varumärke, som ej på något sätt berör lantbrukshållning eller mejerirörelse, så kan en firma därefter välja samma märke för en mejeriprodukt och därmed tvinga margarinfirman att släppa sitt märke. Det finnes nämligen ingenting i 20 § nämnt om någon prioritetsrätt, utan det skulle kunna göras gällande i det nämnda fallet, att sedan firman valt margarinmärket för en mejeriprodukt, margarinfabrikanten vetat om eller bort veta om, att märket blivit inregistrerat för en lantbruksprodukt, varför det måste släppas av margarinfirman.»

Utskottet

Vad departementschefen anfört till stöd för bestämmelserna i förevarande paragraf kan utskottet i allo biträda. Utskottet vill sålunda ej förorda, att stadgandet erhåller den snävare avfattning, motionären föreslagit. Ej heller kan utskottet medgiva, att, såsom alternativt hemstälts, varumärkena Runa Margarin och Herrgårdsväxt må, oavsett det i stadgandet upptagna förbud, fortfarande användas. Det synes utskottet icke kunna bortses från, att förstnämnda märke är ägnat att bibringa viss föreställning om samband mellan konstprodukten och det runmärkta mejerismöret, och även benämningen Herrgårdsväxt är enligt utskottets förmenande av beskaffenhet att föra tanken på lantbrukshållning. Emellertid torde, med den formulering 20 § i Kungl. Maj:ts förslag erhållit, möjlighet förefinnas för uppkomsten av missförhållanden av den art, motionären framhållit. Visserligen torde kunna förutsättas, att, därest det av motionären påtalade fall skulle inträffa, eller att ett för en margarinprodukt inregistrerat neutralt varumärke sedermera även inregistrerades för en lantbruksprodukt, med påföljd att märket enligt 20 § icke vidare finge nyttjas såsom margarinbeteckning, Kungl. Maj:t med begagnande av sin i 36 § om-

förmälda dispensrätt skulle medgiva margarinfabrikanten att detta oaktat använda märket. Att åtnöjas med förefintligheten av denna Kungl. Maj:ts befogenhet att meddela dispens från förordningens bestämmelser är dock tydligen icke här tillfredsställande. Utskottet hemställer därför, att såsom ett andra stycke i 20 § måtte inrymmas följande stadgande:

»Varder efter denna förordnings utfärdande varumärke registrerat för lantbruksprodukter, utgöra den omständigheten, oavsett ovan stadgade förbud, ej hinder mot att vid utbudande eller försäljning av vara, som i denna förordning avses, använda varumärke, som registrerats för varan tidigare än först förmälda registrering ägt rum. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning i fråga om användande av firma.»

Motionärens ändringsförslag, i vad det avser upptagande i förordningen av förbud mot utbudande eller försäljning under angivande av att varan härrör från en importör, i vars firma ingår ord, varom i första punkten av paragrafen sägs, anser utskottet sig icke böra biträda. Det saknas enligt utskottets mening anledning att uti förevarande hänseende i fråga om importörer utfärda bestämmelser, avvikande från dem, vilka gälla beträffande återförsäljare i allmänhet.

I fråga om bestämmelserna under förslagets 21 § har departementschefen bland annat anfört:

»Genom bestämmelserna i 20 § förhindras användandet av bland annat den för margarin i marknaden allmänt förekommande benämningen smörblandat. Lantbruksstyrelsens förslag härutinnan är så tillvida avvikande, att enligt detsamma sagda benämning skulle få brukas, under förutsättning att i margarinet inginge minst 18 procent smörfett. Tanken har tydligen varit den, att tillverkare och försäljare av ett margarin, vari smör ingår, böra äga rätt att upplysa konsumenterna härom, men att å andra sidan dessa sistnämnda därvid, då smörhalten icke närmare angives, böra hava garanti för, att den äkta varan icke utgör allenast en försvinnande liten del av hela produkten. De synpunkter, vilka sålunda torde hava legat bakom lantbruksstyrelsens förslag, äro även enligt min uppfattning värda beaktande. Emellertid torde hänsyn till dessa lämpligare kunna tagas under andra former än dem, styrelsen föreslagit. Det synes mig, i anslutning till de åsikter jag förut hävdad, icke tillfredsställande, att för ett smörsurrogat, vars innehåll i regel icke skulle till ens en femtedel bestå av smör, medgiva användandet av en på samband med den äkta varan så kraftigt hänvisande benämning som smörblandat. I detta sammanhang bör framhållas, att en ersättningsprodukt även annorledes än genom sin benämning kan givas ett missvisande sken av samband med den äkta varan. Meddelanden sådana som »tillverkat av bland annat runmärkt mejerismör», »innehåller smör» och dylika äro lika ägnade som benämningen smörblandat att bibringa allmänheten en oriktig tanke om produktens värde såsom ersättningsmedel. Jämväl bestämmelser till förhindrande av sådana vilseledande meddelanden torde erfordras. I motioner vid ett flertal riksdagar har föreslagits, att tillverkare och försäljare av margarin, som uppgaves vara smörblandat, skulle vara skyldiga att jämväl meddela, till vilken procent natursmör inginge i varan. Jordbruksutskottet vid 1930 och 1931 års

21 §.

Propositionen.

riksdagar har förklarar sig anse sistberörda förslag vara i princip tilltalande. Enligt min mening torde en tillfredsställande lösning av nu ifrågavarande problem kunna ske i anslutning till de av motionärerna sålunda angivna riktlinjerna. Med de analysmetoder, som numera förefinnas, torde det icke möta alltför stora svårigheter att med erforderlig tillförlitlighet utröna smörfetthalten. I händelse av osäkerhet står alltid utvägen öppen att ange den fetthalt, som med visshet kan konstateras. Av kommerskollegium uttalade farhågor, att deklarerandet av procenthalten natursmör skulle leda till, att smörblandat margarin av konsumenterna uteslutande bedömdes efter sagda halt, torde icke böra tilläggas någon avgörande betydelse. Vid angivande av smörfetthalten synes emellertid, i anslutning till vad jordbruksutredningen härutinnan föreslagit, jämväl böra utsättas de olika myckenheter fett av annat slag, varan innehåller. I överensstämmelse med vad jag här anfört har i 21 § av departementsförslaget införts ett stadgande, vilket förhindrar sådana vilseledande meddelanden, som nyss nämnts, och har i samband därmed angivits, att emellertid hinder ej möter mot tillkännagivande av att i varan ingår fett, framställt ur mjölk, försåvitt samtidigt meddelas såväl procentalet dylikt fett som även procentalen av andra i varan ingående fettämnen. Stadgandet har ansetts böra erhålla sådan utformning, att därigenom skydd beredes jämväl mot missvisande meddelanden angående margarinost, fettemulsioner och konstister.»

Motioner.

I likalydande motionerna I: 303 av herr *Petrus Nilsson m. fl.* och II: 440 av herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.* har hemställts, att förslaget måtte avstyrkas i vad det avsåge tillåtelse att salubjuda margarin, vari smörfett inginge.

I sin motion II: 450 har herr *Nygren* yrkat, att 21 § måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Vid utbudande eller försäljning av margarin — — — finnas anbragt bild eller teckning, som giver varan — — — eller mejerihantering.

Margarin må ej utbudas eller försäljas under uppgift, att smör däri blivit inblandat med mindre det å omslag eller annan förpackning anges den procenthalt smör, som är inblandat, och denna uppgår till minst 10 procent av den färdiga varan.

Margarinost och fettemulsion må ej utbudas eller försäljas under tillkännagivande, att i varan ingår fett, framställt ur mjölk, utan att procenthalten av sådant fett samtidigt anges.»

Utskottet.

Såsom framgår av den i ärendet lämnade redogörelsen har utskottet vid riksdagarna såväl 1930 som 1931 avstyrkt då väckta motioner med begäran om utredning och förslag angående lagstiftning till förhindrande av saluhållande eller tillverkning av margarin eller produkter därav, vari smör, mjölk eller grädde inginge. Utskottets mening har vid båda tillfällena blivit riksdagens beslut. Anledningen till utskottets avslagsyrkande har varit, att ett förbud, sådant som det i motionerna åsyftade, skulle innebära förbud mot att ifrågavarande konstprodukter över huvud tillverkades eller försålades. Mjölk torde nämligen vid tillverkningen av produkterna vara en nödvändig beståndsdel. Under åberopande av det

nu anförda och då margarinet efter kärning med mjölk innehåller viss procent smörfett, finner utskottet sig förhindrat att tillstyrka bifall till den av herrar Petrus Nilsson och Olsson i Kullenbergstorp m. fl. gjorda hemställan.

Ehuru utskottet alltså icke vill förorda bestämmelser, som lägga hinder i vägen för saluhållande av margarin, vari av förut påtalade orsak mindre mängd smörfett ingår, anser utskottet däremot, på sätt i annat sammanhang kommer att närmare beröras, att förbud bör utfärdas mot tillverkning och försäljning av margarin, blandat med smör. Under hänvisning härtill får utskottet avstyrka herr Nygrens förslag, i vad det avser tillstånd att vid försäljning av margarin uppgiva, att smör däri blivit inblandat, om procenthalten samtidigt angives och denna uppgår till minst 10 procent. Ej heller finner utskottet eljest vad sagde motionär anført och yrkat vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring i det i första stycket av förevarande paragraf upptagna stadgande.

Beträffande föreskriften i andra stycket har utskottet erfarit, att det skulle möta stora svårigheter, att vid varje särskilt tillfälle angiva procentalen av de olika slagen av i margarin ingående andra fettämnen än mjölkfett. Sagda procenttal måste nämligen ständigt växla, om varan skall kunna hållas till sin konsistens någorlunda jämn under olika årstider. Utskottet har tillika funnit, att någon fullt tillfredsställande kontroll beträffande myckenheten av de särskilda beståndsdelarna i margarinet icke för närvarande kan genom analys erhållas. Endast smörfettet och kokosfettet torde kunna med nöjaktig noggrannhet bestämmas. Under sådana förhållanden synes det olämpligt att vidbliva det i förslaget uppställda kravet om uppgift å de olika procenttalen av andra fettämnen än fett, framställt ur mjölk. Däremot finner utskottet det rimligt, att om en vara uppgives innehålla sistnämnda slag av fett, jämväl övriga i varan ingående fettämnen skola angivas. Tillika torde därvid sammanlagda procenttalet dylika ämnen lämpligen böra meddelas. Utskottet får på grund härav hemställa, att andra stycket av 21 § måtte givas följande lydelse:

»Vad nu sagts gälle icke beträffande sådant meddelande angående varans fetthalt, i vilket samtidigt dels procenttalet fett, framställt ur mjölk, angives, dels ock övriga i varan ingående fettämnen ävensom procenttalet dylika ämnen meddelas.»

I likalydande motionerna I: 303 av herr *Petrus Nilsson m. fl.* och II: 440 av herr *Olsson* i Kullenbergstorp m. fl. hava motionärerna i fråga om tillsynen över margarintillverkningen anført, att de icke kunde instämma i ett av departementschefen gjort uttalande (sid. 64), att såsom tillsyningsmän borde i främsta rummet ifrågakomma bland andra mejerikonsulenter. Motionärerna förklara det i hög grad olämpligt, att dessa konsulenter, vilkas uppgift vore att främja mejerihanteringen, skulle tjänstgöra som något slags garantier för margarinfabrikationen.

I sin motion II: 449 har herr *Nordkvist* anfört, att det kunde ifrågasättas, om ej den hygieniska kontrollen över margarintillverkningen gått för långt och kommit att motverka sitt syfte, enär den av margarinfabrikerna utnyttjades i reklamändamål.

Utskottet. Utskottet, som icke kan dela de synpunkter, motionärerna sålunda framhållit, har icke funnit anledning till anmärkning mot bestämmelserna i förevarande paragraf.

27 §.
Motioner. I sin motion II: 449 har herr *Nordkvist* hemställt, att riksdagen ville i anslutning till i motionen framhållna synpunkter företaga erforderliga ändringar i förslaget till tillsyningsföreskrifter. Motionären har haft följande erinringar mot förslaget: Bestämmelser borde införas om obligatorisk, på bestämda tider återkommande provtagning och undersökning av margarin. Prov av margarin borde utgöra minst 300 gram. Stadgandet att två vittnen skulle närvara vid provtagning vore överflödigt. Kostnaden för prov, som uttoges av tillsyningsman, borde bestridas av tillverkaren, och i stället borde tillsyningsmannens arvode i motsvarande mån minskas. Det borde uppdragas åt lantbruksstyrelsen att öva tillsyn över margarinfabrikernas reklamverksamhet.

I sin motion II: 450 har herr *Nygren* yrkat sådan ändring av stadgandet i 27 § 1 mom., att rätt till provtagning medgäves allenast under tid, då tillverkning i fabrik vore i gång eller butik hålles öppen för allmänheten. Gentemot Kungl. Maj:ts förslag, att provtagning skulle få ske när som helst mellan klockan sex förmiddagen och klockan sju eftermiddagen har herr *Nygren* invänt, att på grund av den lagstadgade åttatimmarsdagen margarinfabrikanterna icke brukade hava fabrikerna i gång under hela ovan angivna tid, samt att enligt butiksstängningslagen handlandena vore förbjudna att hålla sina butiker öppna under så lång tid, varför personal skulle vissa timmar om dagen behöva hållas extra, om förslaget godtoges.

Utskottet. Vad herr *Nordkvist* anfört har icke övertygat utskottet om lämpligheten av att ändringar i eller tillägg till Kungl. Maj:ts förslag för närvarande företagas. Beträffande yrkandet att prov av margarin måtte förklaras skola utgöra minst 300 gram, vill utskottet emellertid hava uttalat, att utskottet förutsätter, att, därest den i förslaget upptagna, från 1905 års förordning hämtade föreskriften om en provstorlek av omkring 50 gram skulle visa sig mindre ändamålsenlig med hänsyn till den kontrollanalys, provet enligt förslaget måste kunna underkastas, berörda föreskrift kommer att i erforderlig mån av Kungl. Maj:t jämkas.

Ej heller herr *Nygrens* yrkande finner utskottet anledning tillstyrka. Kungl. Maj:ts förslag innebär icke såsom motionären synes förutsätta, att fabrikanter och handlande skulle vara skyldiga att hålla sina lokaler öppna varje dag mellan klockan sex förmiddagen och klockan sju efter-

middagen. Är, då provtagare önskar verkställa provtagning, den lokal, som skall besökas, stängd, får han vända sig till vederbörande fabrikant eller handlande och särskilt anhålla om tillträde, som då, under angivna tid, icke får förvägras. Detta nödvändiggör givetvis icke hållande av extra personal. Provtagning i fabrik under annan tid än då tillverkning pågår eller i butik annat än då densamma är öppen för allmänheten torde för övrigt säkerligen komma att höra till undantagen. Det torde kunna antagas, att provtagarna, vilka handla under tjänstemannaansvar, taga tillbörlig hänsyn till näringsidkarnas berättigade krav att icke tillskyndas onödiga kostnader och besvär.

I sin motion II:450 har herr *Nygren* hemställt, att till förslagets övergångsbestämmelser måtte fogas ett stadgande av följande lydelse: »Vad i 17 § stadgas angående förpackning av margarin och konstister skall tillämpas först sex månader efter förordningens ikraftträdande.»

Övergångsbestämmelserna.

Motion.

Till stöd för sin hemställan har motionären anförd:

»Enligt 17 § skall trycket å omslag och förpackningar vara av visst slag med delvis rött tryck och det tager givetvis tid, innan margarinfabrikerna hinna anskaffa det nya förpackningsmaterialet. Kortare tid än sex månader kan näppeligen beräknas, och häri ligger motiveringen för tillägget. Vill man av fabrikerna kräva ett noggrant iakttagande av den nya förordningens bestämmelser, vilket naturligtvis är riktigt, så måste man giva dem tillfälle att träffa de nödiga förberedelserna.»

Enligt förslagets övergångsbestämmelser skall förordningen träda i kraft den dag Kungl. Maj:t bestämmer. Det av motionären framhållna önskemål, att nödigt rådrum måtte beredas margarinfabrikerna för anskaffande av nytt, i anledning av förslagets bestämmelser erforderligt förpackningsmaterial torde sålunda lämpligen kunna tillgodoses genom att förordningens ikraftträdande fastställs till viss senare dag än dess utfärdande. Utskottet vill härvidlag betona, att utskottet finner det vara av största vikt, att förordningen snarast bringas i tillämpning. Å andra sidan vill utskottet icke motsätta sig, att behörig hänsyn toges till syftet med motionärens yrkande. De, vilka av förordningen beröras, måste givetvis erhålla möjlighet att inrätta sig efter de nya bestämmelserna.

Utskottet.

Utskottet övergår nu till behandling av de i motionerna framförda yrkandena i de delar de icke kunna direkt hänföras till bestämmelserna i Kungl. Maj:ts förslag. Till en början vill utskottet härvid till prövning upptaga gjorda framställningar beträffande margarinets smörfetthalt.

I de likalydande motionerna I:302 av herr *Fritiof Gustafson m. fl.* och II:447 av herr *Nordkvist m. fl.* har hemställts, att riksdagen ville begära, att bestämmelser i enlighet med i motionerna angivna riktlinjer måtte utfärdas angående förbud mot mera inblandning i margarin av smör liksom av andra ladugårdsprodukter än som erfordrades för margarinets in-

Margarinets smörfetthalt.

Motioner.

kärning samt att härvid föreskrift måtte utfärdas om en smörfetthalt in- till högst 3 procent.

I de likalydande motionerna I: 314 av herrar *Gottfrid Karlsson* och *August Johansson* samt II: 465 av herr *Carlström m. fl.* har yrkats, att riksdagen ville begära sådana bestämmelsers intagande i den föreslagna förordningen, att vid tillverkning av margarin inblandning av natursmör bleve förbjuden.

Ur förstnämnda motioner vill utskottet återgiva följande anförande:

»Hela frågan om margarintillverkningen och dennas villkor har under de sista åren kommit i ett helt annat läge än tidigare. Så länge anledning förefanns att tro, att överskottet av det svenska smöret skulle kunna söka sig ut till exportmarknaderna och där kunna avyttras till fördelaktiga pris, kunde hänsynen till konsumenternas intressen medgiva en större rörelsefrihet vid margarintillverkningen. Inför de alltmer växande svårigheterna för vår smörförsel samt på grund av de katastrofala prisfall å smör och mjölk, som blivit en följd lika mycket av smörmarknadens övermättnad som margarinindustriens inblandningar, måste dock enligt vår mening en reviderad margarinförordning bestämdare ta sikte på de stora produktionsfrågorna. Vad man härvid med skäl kan påyrka är att en konkurrens för jordbruket från margarinet, vilken till stor del härrör från smörblandningsförfarandet, icke längre kan anses på något sätt förtjänt av samhällelig sanktion. Jordbrukarna kunna i nuvarande situation med rätta kräva, att smör skall vara smör och margarin skall vara margarin samt att inga mellanformer skola få finnas, ägnade att vilseleda allmänheten eller till skada för smörets avsättning utplåna åtskillnaden mellan de båda livsmedlen.»

Utskottet.

Den svenska margarinlagstiftningen intager i fråga om tillverkning och försäljning av smörblandat margarin en särställning, jämförd med utländsk rätt. De flesta länder hava fastställt en viss högsta tillåten procenthalt smörfett i margarinet, varierande vanligen mellan 3 och 10 procent. I Danmark, där maximiprocenten smörfett är bestämd till 3, får inblandning av smör icke ske. Även i Tyskland är dylik inblandning förbjuden. Nämnas kan att i Finland, där enligt gällande lag av den 6 februari 1920 mjölkfetthalten är bestämd till högst 10 procent, har vid innevarande års riksdag antagits ett förslag till ny margarinlag, enligt vilken halten av mjölkfett icke får överstiga 5 viktprocent.

Utskottet delar den uppfattning, som ligger till grund för de i förevarande motioner framställda yrkandena. En bestämd gräns måste dragas mellan smöret å den ena sidan och margarinet å den andra. Smör och margarin äro sinsemellan konkurrerande varuslag. Avsikten med smörinblandningen i margarin är tydligen att göra margarinet begärligare för kunderna och sålunda öka dess omsättning. Det förefaller utskottet i hög grad otillfredsställande, att den äkta varan skall kunna på detta sätt genom inblandning i surrogatet användas till att bereda det sistnämnda en vidgad kundkrets och försvåra den rena naturproduktens avsättningsmöjligheter.

Enligt vad Margarinfabrikernas försäljningsaktiebolag uppgivit torde för det närvarande ungefär 1,200 ton smör årligen åtgå till inblandning i margarin. Därest förbud mot tillverkning och försäljning av smörblandat margarin införes, torde berörda smörkvantitet emellertid ganska säkert finna avsättning på annan väg. Det synes utskottet finnas fog för antagandet, att åtskilliga hittillsvarande konsumenter av smörblandat margarin komma att övergå till konsumtion av smör. Utskottet vill också erinra, att ett förbud, sådant som det här antydda, givetvis icke hindrar, att inblandning av smör i margarin äger rum i hemmen. Varje vara kommer dock att vid inköp gälla för vad den är, och någon mellanform, ägnad att vilseleda allmänheten beträffande den saluförda varans rätta ursprung och värde, kommer ej att finnas.

På sätt utskottet i annat sammanhang anfört läser margarin ej kunna tillverkas utan tillsats av mjölk. Viss mängd smörfett må därför tillåtas förekomma i margarinet. Det förbud, som anses böra stadgas, synes därför lämpligen kunna givas samma omfattning som det, vilket gäller enligt den danska lagen. Utskottet får sålunda i anledning av förevarande motioner tillstyrka, att i den nya margarinförordningen intagas bestämmelser, varigenom dels inblandning av smör i margarin, avsett till salu, förbjudes, dels ock tillverkning och försäljning av margarin med högre smörfetthalt än tre procent förhindras.

I motionen II: 300 av herr *Anderson* i Storegården *m. fl.* har yrkats, att riksdagen ville för sin del besluta följande

Motion.

»Lag om bemyndigande för Konungen att förordna om inblandning av smör i margarin.

1 §.

Om det finnes erforderligt för att bereda avsättning för i Sverige framställt smör, äger Konungen för bestämd tid förordna, att i margarin, som hålles till salu inom riket, skall finnas inblandad viss mängd sådant smör.

2 §.

Priset å smör, som uppköpes för inblandning i margarin, bestämmes av Konungen.

3 §.

Närmare bestämmelser om tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen.

4 §.

Bryter någon mot föreskrift, som med stöd av denna lag meddelats av Konungen, straffes med dagsböter.

5 §.

Allmän åklagare äger tala å förseelse, varom i 4 § förmäles, och anhängiggöres åtal vid allmän domstol.

6 §.

Böter, som ådömas jämlikt denna lag, tillfalla Kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande förvandlas de enligt allmän strafflag.

7 §.

Denna lag träder omedelbart i kraft och gäller till den 1 juli 1933.»

Utskottet.

Av utskottets nyss tillkännagivna ställningstagande till motionerna I: 302 och II: 447 samt I: 314 och II: 465 framgår, att utskottet icke kan biträda förevarande förslag, som åsyftar inblandning av viss större myckenhet smör i margarin. Utskottet får därför hemställa, att nu ifrågavarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Margarinets färg.

Motioner.

I de likalydande motionerna I: 301 av herr *Jönsson m. fl.* och II: 442 av herrar *Bengtsson* i Kullen och *Olsson* i Berg har hemställts, att riksdagen ville i sitt yttrande över Kungl. Maj:ts förslag intaga sådana bestämmelser angående margarinets färg, att åtskillnaden i smörets och margarinets utseende bleve tydligt framträdande.

I de likalydande motionerna I: 303 av herr *Petrus Nilsson m. fl.* och II: 440 av herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.* har föreslagits sådan förändring av Kungl. Maj:ts förslag, att förbud utfärdades mot tillsättande till margarin av sådant färgämne, att margarinet erhöle smörets färg.

I motionerna I: 301 och II: 442 anföres bland annat följande:

»Då margarin i ofärgat skick lärer äga ett utseende, som betydligt avviker från smörets, borde sålunda enligt vår mening den nya margarinförordningen innehålla förbud mot tillsättande av färgämnen. Med vår bristande kännedom om margarintillverkningens tekniska tillvägagångssätt och på grund av det i propositionen föreliggande knapphändiga utredningsmaterialet härom sakna vi dock möjlighet att bedöma, huruvida detta förbud skulle genom tillsättande av vissa fettämnes ingredienser kunna på så sätt kringgås, att margarinet därigenom utan särskild färgningsprocess erhålla ett smörliknande utseende. Vederbörande utskott torde dock, därest detta vill underkasta effektiviteten av ifrågavarande förbud en närmare undersökning, härutinnan kunna vinna klarläggande upplysning. I annat fall vilja vi förorda, att sådana färgningsregler kunde utformas, att margarinet erhöle en viss fastställd färg, som gjorde skillnaden mellan smör och margarin tydligt framträdande. Helst borde man i sistnämnda fall framgå varsamt och genom någon markerad vit eller ljus färg söka erhålla en påtaglig olikhet mot smöret utan att konstsmöret därigenom alltför mycket behövde avvika från nuvarande utseende.»

Utskottet.

I likhet med motionärerna anser utskottet, att, såsom redan förut anförts, man bör söka åstadkomma bestämmelser, ägnade att förebygga, att margarin kan förväxlas med smör, samt att därför åtskillnad i färg är önskvärd. Då emellertid margarinet i ofärgat skick lärer äga ett gråaktigt utseende, anser utskottet det icke lämpligt, att man i strävandena att skapa en tydlig åtskillnad mellan smör och margarin tillgriper bestämmelser, som skulle innebära ett osmakliggörande av ersättningspro-

dukten. Utskottet kan nämligen icke förbise, att många konsumenter finna sig av ekonomiska skäl böra använda margarin i stället för det dyrare smöret. Härav anser utskottet dock ingalunda böra följa, att margarinfabrikanterna skola liksom nu tillåtas att vid sin tillverkning söka efterlikna smörets färg. Det är enligt utskottets mening en rimlig begäran, att konstprodukten skall kunna till utseendet skiljas från den äkta varan. Som bekant växlar smörets färg under olika utfodringsbetingelser från ljusare till mörkare gult. Mycket kan enligt utskottets förmenande vinnas genom att i den nya margarinförordningen upptagas bestämmelser till den verkan, att margarin icke må vid något tillfälle kunna äga mörkare gul färg än den natursmöret har, då det är som ljusast. Dylika bestämmelser medföra icke, att margarinet blir oaptitligt, och kunna ej anses innebära någon obillighet gentemot margarinfabrikanterna, vilka ju dock medgivits att fortfarande använda en färg, som vid vissa tillfällen ej nämnvärt avviker från natursmörets. Bestämmelserna torde å andra sidan emellertid vara ägnade att skapa ett visst skydd för naturprodukten. Visserligen kommer natursmöret understundom att i ofärgat tillstånd hava margarinet liknande färg, men möjlighet föreligger för smörproducenterna att, om så finnes önskvärt, genom användande av färgmedel skilja sin vara något från margarinfabrikanternas. Genom bestämmelser sådana som de nyss nämnda vinnes också, att å restauranter och andra näringsställen kunderna äga möjlighet att kontrollera, huruvida det är smör eller margarin, som serveras dem.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet förorda, att i den nya margarinförordningen måtte upptagas bestämmelser med förbud mot viss färgning av margarin enligt de av utskottet angivna riktlinjer. För att detta förbud icke skall kunna i vissa fall bliva illusoriskt, torde detsamma böra avse icke blott tillverkning och handel utan även försäljning å restauranter och andra näringsställen. Den mörkaste nyans i gult, som enligt det ovan sagda må tillåtas för margarinet, torde lämpligen böra fastställas genom färgprov, som införes i förordningen samt på begäran tillhandahålles vederbörande fabrikant.

I de likalydande motionerna I: 300 av herr *Johan Bernhard Johansson m. fl.* och II: 441 av herr *Gustafson* i Kasenberg *m. fl.* har hemställts, att riksdagen ville som sitt yttrande med anledning av förevarande proposition besluta, antingen att tillverkningen och försäljningen av fettemulsioner skulle helt förbjudas, eller i annat fall att fettemulsioner skulle tillsättas ett färgämne, som tydligt markerade åtskillnaden mellan fettemulsionerna och naturprodukterna.

Angående
fettemul-
sioner.

Motioner.

Den sålunda väckta frågan vill utskottet upptaga till prövning i samband med behandlingen av de i det närmast följande omförmälda motioner med begäran om vissa utredningar.

Utskottet.

Yrkanden om
utredningar.

Motioner.

I de likalydande motionerna I: 314 av herrar *Gottfrid Karlsson* och *August Johansson* samt II: 465 av herr *Carlström m. fl.* har yrkats, att riksdagen måtte hemställa, att Kungl. Maj:t ville verkställa en utredning angående behovet av de ytterligare ingripanden på margarinlagstiftningens område, som på grund av i motionerna angivna och inträdande förhållanden kunde påfordras, samt vidtaga de åtgärder, som därav kunde förmedlas.

I motionen II: 466 av herrar *Magnusson* i Skövde och *Nordkvist* har yrkats, att riksdagen måtte hemställa, att Kungl. Maj:t ville verkställa en undersökning angående behovet av ytterligare och skärpta bestämmelser för margarintillverkningen i huvudsaklig överensstämmelse med av motionärerna angivna synpunkter samt vidtaga de åtgärder i övrigt, som på grund av utredningen och av angivna och inträdande förhållanden kunde påfordras.

Till belysande av i vilken riktning de i förevarande motioner antydda skärpta bestämmelserna rörande margarinindustrien skulle gå, får utskottet åberopa följande i de två förstnämnda motionerna gjorda uttalande:

»För ojämförligt största delen av jordbruksnäringens utövare är mjölkproduktionen av vital betydelse för driftens uppehållande; ja, man kan påstå, att utan denna är jordbruk för den stora massan av dem omöjligt att driva. Skall margarinproduktionen i fortsättningen behålla och utvidga sin nuvarande marknad, synes emellertid mjölk- och smörproduktionen rätt snart stå inför en betydande reduktion, som i sin tur måste leda till ytterligare försvagande av jordbruket i stora delar av vårt land. Från denna utgångspunkt anse vi, att en begränsning av margarinförbrukningen nu måste anses aktuell här i landet. Det är visserligen ett grannliga spörsmål, som kan komma att beröra näringsfriheten och som sålunda kan framkalla allvarliga betänkligheter. Men inför faran av en naturlig, inhemsk närings undanträngande genom en konstprodukt, som huvudsakligen framställs av utländsk råvara och vars prisbillighet ytterst beror på bortrationaliserade arbetstillfällen för landets egna arbetare, torde man nödgas att välja den *minst* betänkliga utvägen.

Vi anse därför, att en utredning snarast möjligt bör komma till stånd för att få utrönt, huru och på vilket sätt margarinförbrukningen här i landet bör begränsas.»

Utskottet.

Utskottet förstår och delar de farhågor, vilka utgöra den närmaste anledningen till motionärernas utredningsyrkanden. Så länge möjligheten till export av vårt överskott av smör till rimligt pris stod öppen, kunde margarinindustriens utveckling icke anses innebära något verkligt hot mot mejerihanteringen. Nationalekonomiskt sett kunde en viss margarinkonsumtion inom landet måhända tvärtom anses vara till fördel, då därigenom större mängder smör frigjordes för export. Läget har dock nu blivit annorlunda. Genom det för producenterna rent av ruinerande priset på smör har mjölkhanteringen under senaste året kommit i ett synnerligen prekärt läge, och om förhållandena på detta område skulle fortsätta någon längre tid, bliva möjligheterna för bedrivande av ladugårdsskötsel allvarligt hotade.

Denna näringsgren är dock en av de främsta förutsättningarna för i synnerhet det mindre och medelstora jordbrukets fortbestånd här i landet. Det är naturligt, att under sådana förhållanden motsättningen mellan margarinindustri och mejerihantering skärpes, och den frågan tränger sig fram, huruvida icke till jordbruksnäringens skyddande åtgärder kunna anses påkallade, vilka man under vanliga omständigheter ej skulle hava tillgripit. Spörsmålet angående möjligheten att genom strängare lagstiftning på margarinindustriens område eller på annan väg begränsa avsättningen av konstprodukterna träder härvid i förgrunden. Uppenbarligen är berörda spörsmål av både invecklad och ömtålig art. Det faller av sig självt, att ett ingripande i näringslivet sådant som det antydda måste föregås av ett synnerligen omsorgsfullt utredningsarbete, avseende att fastställa dels förutsättningarna, ekonomiska och andra, för genomförande av dylik begränsning, dels ock verkningarna därav i skilda hänseenden. Stridande intressen måste vägas mot varandra och fördelar och olägenheter ingående prövas. Då med hänsyn till jordbrukets betryckta ställning ett kraftigt ingrepp från statsmakternas sida till förmån för den svenska mjölk- och mejerihanteringen måhända inom en icke allför avlägsen framtid kan bliva oundvikligt, vill utskottet — icke minst just på grund av svårigheterna att finna en tillfredsställande lösning av problemet — tillstyrka, att en utredning i angivet syfte kommer till stånd.

Såsom anförts kan en begränsning i ovan berörda avseende tänkas ske genom skärpning av lagstiftningen på ifrågavarande område. I detta sammanhang anser utskottet lämpligt att erinra om och till behandling upptaga det i motionerna I:300 och II:441 väckta yrkandet angående förbud mot tillverkning och försäljning av fettemulsioner eller förordnande om tillsättning till fettemulsioner av ett färgämne, som tydligt skiljer dem från naturprodukterna. På sätt framgår av propositionen har redan jordbruksutredningen i sitt yttrande över lantbruksstyrelsens förslag till ny margarinförordning ifrågasatt införande av förbud, sådant som det nyss nämnda. Enligt vad jordbruksutredningen framhåller hava tillverkningen och förbrukningen av ifrågavarande ersättningsprodukter hittills varit jämförelsevis obetydliga och skulle några större ekonomiska intressen därför icke bliva lidande på ett förbud. Å andra sidan skulle, enligt jordbruksutredningens åsikt, därigenom den ur jordbrukets synpunkt allvarliga risken för ökat insteg av berörda produkter å den inhemska marknaden avlägsnas och en utveckling förebyggas, vilken skulle lända jordbruket till stor skada. Departementschefen har ansett förbud icke böra tillgripas. Han har förklarat sig härvid förutsätta, att tillverkningen och försäljningen reglerades av bestämmelser, vilka tillvaratoge konsumenternas berättigade krav i fråga om hygien samt såvitt möjligt uteslöte, att varorna förväxlades med naturlig grädde eller mjölk. Förslagets bestämmelser angående förpackning och märkning samt förbud mot användande av vissa beteckningar m. m. äro också en-

ligt utskottets mening ägnade att i sin mån motverka sådan förväxling, varom departementschefen talat. Att märka är emellertid, att fettemulsionernas egentliga avnämare äro bagerier och näringsställen. Sedan varans förpackning där avlägsnats, sakna konsumenterna möjlighet att konstatera varans egenskap av konstprodukt. Tanken att genom tillsättning av något ofarligt färgmedel bibringa varan ett utseende, som skiljer densamma från grädde och mjölk, måste med hänsyn härtill framstå såsom i princip riktig. Ett dylikt förfarande skulle överensstämma med syftet med Kungl. Maj:ts förslag enligt departementschefens nyss återgivna uttalande samt ansluta sig till de synpunkter, utskottet i det föregående hävdade beträffande margarinet. Bestämmelser angående färgning av fettemulsioner behöva ej vara liktydiga med förbud mot varans marknadsförande. Utfärdandet av sådana bestämmelser torde dock böra föregås av undersökning, avseende att fastställa vilken färg, som lämpligen borde komma till användning, samt, så långt sig göra låter, de verkningar, dylika färgningsföreskrifter skulle hava på varans avsättningsmöjligheter.

I motionerna I: 300 och II: 441 har såsom nämnts alternativt föreslagits, att tillverkning och försäljning av fettemulsioner borde förbjudas. Ehuru utskottet icke kan undgå att hysa vissa betänkligheter mot genomförande av ett fullständigt förbud, förefaller det utskottet likväl, på skäl jordbruksutredningen framhållit, önskvärt, att förutsättningarna härför utredas. Man torde icke böra bortse från att en ohämmad utveckling av den visserligen för närvarande icke särskilt betydande produktionen av fettemulsioner kan i en framtid lända mjölkhanteringen till verkligt men.

Utskottet får på grund av vad sålunda anförts förorda, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående förutsättningarna för samt verkningarna av att genom skärpta bestämmelser på förevarande lagstiftningsområde eller i annan ordning begränsa avsättningen inom landet av margarin och fettemulsioner, därvid frågorna angående färgning av fettemulsioner och förbud mot dylik varas marknadsförande böra upptagas till särskild prövning. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder, som av utredningen må föranledas. I den mån mera vittgående ingripanden i näringslivet kunna anses påkallade, torde Kungl. Maj:ts åtgärd dock böra gå ut på allenast framläggande för riksdagen av förslag i ämnet.

Motion.

I sin motion I:198 har herr *von Heland* hemställt, att riksdagen måtte i syfte att göra statsmakterna beredda att möta den katastrof för animalieodlingen, som stängda exportmöjligheter för smör innebure, anhålla hos Kungl. Maj:t om en skyndsam men grundlig utredning rörande den svenska smörproduktionens avsättning inom landet, med beaktande av i motionen angivna tänkbara hjälpmedel för denna avsättnings säkerställande.

Utskottet, som finner, att motionärens huvudsyfte sammanfaller med de synpunkter, vilka kommit till uttryck i motionerna I:314, II:465 och II:466, hemställer, att motionen, i vad den icke kan anses besvarad genom vad utskottet förut anfört, ej måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet.

I de likalydande motionerna I:303 av herr *Petrus Nilsson m. fl.* och II:440 av herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.* har yrkats, att i förslaget till ny margarinförordning måtte upptagas bestämmelser med förbud mot att å restauranter och andra näringsställen utbjuda och servera margarin *m. m.* samt fettemulsioner under namn av smör, respektive grädde eller mjölk.

Försäljning å
närings-
ställen.
Motioner.

I motionen II:448 av herr *Persson* i Grytterud *m. fl.* har hemställts, att riksdagen ville i sitt yttrande över förslaget till ny margarinförordning i anslutning till i motionen angivna synpunkter införa tilläggsbestämmelser, åsyftande att å restauranter, konditorier och andra offentliga näringsställen möjliggöra kontroll av att margarin och fettemulsioner serverades under riktiga varubeteckningar.

Den fråga, som i motionerna beröres, har även i propositionen varit föremål för uppmärksamhet. I sitt yttrande över lantbruksstyrelsens förslag till margarinförordning framhöll jordbruksutredningen, att förbud erfordrades mot ifrågavarande konstprodukters tillhandahållande å näringsställen under namn av smör, grädde eller mjölk. Lantbruksstyrelsen, som också behandlat spørsmålet, hade funnit sig icke kunna tillstyrka ett dylikt förbud på grund av den enligt styrelsens förmenande alltför långt gående kontroll, som dess upprätthållande skulle kräva. Departementschefen har å sin sida uttalat, att han på de av lantbruksstyrelsen anförda skäl ansett särskilda åtgärder uti ifrågavarande hänseende ej nu lämpligen kunna vidtagas.

Proposi-
tionen.

Därest utskottets hemställan vinner bifall, kommer margarin framdeles att lättare kunna skiljas från smöret på grund av färgen, och därigenom försvåras förväxlingen av smör och margarin å näringsställen. Beträffande fettemulsioner har utskottet förordat utredning angående möjligheterna av antingen förbud mot dessa varors saluhållande eller ock varornas tillsättande av ett färgmedel, som giver dem ett från grädde och mjölk avvikande utseende. Utskottet har tillika föreslagit, att Kungl. Maj:t skall vidtaga de åtgärder, som av utredningen kunna föranledas. Med hänsyn till det nu anförda finner utskottet någon riksdagens åtgärd i anledning av omförmälda i motionerna I:303, II:440 och II:448 framställda yrkanden icke vara påkallad. Utskottet får alltså avstyrka bifall till samma yrkanden.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t

a) anmäla, att det för riksdagen för yttrande framlagda förslaget till förordning angående kontroll å tillverkningen av samt handeln med margarin, margarinost, fettemulsion och konstister, m. m. föranlett de erinringar och ändringsförslag, som framgå av vad utskottet här ovan anført; och

b) anhålla, att Kungl. Maj:t ville dels föranstalta om utredning angående förutsättningarna för samt verkningarna av att genom skärpta bestämmelser på förevarande lagstiftningsområde eller i annan ordning begränsa avsättningen inom landet av margarin och fettemulsioner, därvid möjligheten av färgning av fettemulsion eller förbud mot dylik varas marknadsförande bör upptagas till särskild prövning, dels och vidtagna de åtgärder, som av utredningen må föranledas;

2) att de av utskottet till behandling förehavda motionerna, i den mån de ej kunna anses besvarade genom utskottets hemställan under 1), icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 maj 1932.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm*, *Carl E. Eriksson**, *Gabrielsson*, *Elof B. Andersson**, *Tjällgren*, *Granath*, *Fritiof Gustafson* och *Karl A. Johanson**; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Sköld**, *Hedlund* i Häste*, *Carlström**, *Uddenberg*, *Andersson* i Grimbo, *Bengtsson* i Kullen och friherre *Lilliecreutz*.

* Ej närvarit vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Johansson* i Uppmälby, *Carl E. Eriksson*, *Granath*, *Karl A. Johanson*, *Sköld* och *Uddenberg*, som anfört följande:

»Då vi icke kunnat biträda de av utskottet upptagna förslagen om dels maximering av smörfetthalten hos margarin och dels särskilda bestämmelser om färgen å margarin samt icke finna, att anledning föreligger för igångsättande av den utav utskottet ifrågasatta utredningen, hava vi ansett, att utskottets hemställan borde hava följande lydelse:

1) att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att det för riksdagen för yttrande framlagda förslaget till förordning angående kontroll å tillverkningen av samt handeln med margarin, margarinost, fettemulsion och konstister, m. m. föranlett de erinringar och ändringsförslag, som framgå av vad utskottet härom under rubriken förslagets detaljer anfört;

2) = utskottet.»
